

Vaikuttavuusanalyysi

Vaikuttavuusanalyysi Leader Viisari ry:n rahoituksesta ja toiminnasta ohjelmakaudella 2014–2020

Leader Viisari ry

Petra Sonninen

12.8.2020

Sisällysluettelo

1. Johdanto	2
2. Yritystuet.....	3
2.1 Yleistä yritystuista.....	3
2.2 Viisarin toiminta	3
2.3 Haasteet	8
2.4 Rahoituksen vaikuttavuus.....	8
2.5 Viisarin toiminta tulevaisuudessa	13
2.6 Johtopäätöksiä ja kehittämiskohteita.....	16
3. Hanketuet	17
3.1. Yleistä hanketuista	17
3.2 Viisarin toiminta	18
3.3 Rahoitus.....	22
3.4 Haasteet	22
3.5 Rahoituksen vaikuttavuus.....	24
3.6 Hankkeen toteutus.....	32
3.7 Viisarin toiminta tulevaisuudessa	34
3.8 Vapaat terveiset.....	36
3.9 Johtopäätöksiä.....	38
4. Viisarin rooli.....	39
5. Aiempi tutkimus	40
5.2 Yritystuet	40
5.3 Hanketuet.....	41
5.2 Johtopäätöksiä.....	42
6. Leader-periaatteiden toteutuminen	43
6.1 Periaatteet	44
6.1.1 Alueperusteisuus ja alhaalta ylös	44
6.1.2 Monialaisuus	45
6.1.3 Innovatiivisuus	46
6.1.4 Verkostoituminen	46
6.2 Johtopäätökset.....	47
LÄHDELUETTELO	49

1. Johdanto

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan Leader Viisari ry:n (jatkossa Viisari) myöntämän rahoituksen vaikuttavuutta ja Viisarin toiminnasta annettua palautetta ohjelmakaudella 2014–2020. Tutkimus on toteutettu puhelimitse tehdyillä haastatteluilla hanke- ja yritystoimijoille sekä analysoimalla haastatteluista saatuja tuloksia.

Viisari ry:n toiminta-alue muodostuu yhdeksästä kunnasta ja kaupungista. Nämä ovat Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pihtipudas, Saarijärvi, Viitasaari ja Äänekoski. Mukana oli vastaajia kaikilta näiltä alueilta.

Analyysia varten tehtiin puhelimitse haastatteluja Viisarin toiminnassa mukana olleille hanke- ja yritystoimijoille. Mukana oli yhteensä 72 hanketta, joista vastauksia tuli 71. Yhtä vastaajaa ei tavoitettu. Yritystukia taas oli mukana 24, joista kaikki vastasivat haastatteluun. Haastateltavia oli siis yhteensä 96, joista vastasi 95. Vastausprosentiksi muodostui näin ollen 98,9 prosenttia. Tutkimus toteutettiin ajalla 17.6.-3.8.2020.

Haastattelut toteutettiin puolistrukturoidusti valmiin kysymyspatteriston avulla. Näissä kysymyksissä selvitettiin muun muassa haastateltavien mielipiteitä Viisarin toiminnasta, kuinka myönnetty rahoitus on vaikuttanut yrityksen tai yhteisön/järjestön jne. toimintaan sekä hanketoteutuksen haastekohtia.

Vastaaminen haastatteluihin tapahtui valmiiden vastausvaihtoehtojen ja avoimien vastausten avulla. Pääsääntöisesti valmiina vastausvaihtoehtoina käytettiin asteikkoa 1–5 (1=täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä), jonka lisäksi vastaajat saivat antaa kysymyksiin avoimia vastauksia. Nämä vastaukset näkyvät kuvaajina tässä tekstissä. Osaan kysymyksistä ei annettu valmiita vastausvaihtoehtoja ja näiltä osin käydään läpi avoimet vastaukset.

Tämä tutkimus rakentuu niin, että ensiksi käsitellään yritys- ja hanketukien osalta saadut tulokset. Tämän jälkeen katsotaan niistä esiin nousseita seikkoja, verrataan esille nousseita asioita aiempiin tutkimuksiin ja viimeisessä luvussa tarkastellaan lyhyesti, kuinka Leader-periaatteet ovat toteutuneet Viisarin toiminnassa haastatteluista saatujen tuloksien pohjalta.

2. Yritystuet

2.1 Yleistä yritystuista

Mukana olleista 24:stä yritystuen saaneista haastateltavista eniten rahoitusta saaneita yrityksiä oli Karstulassa (10). Seuraavaksi eniten rahoitusta saaneita yrityksiä oli Saarijärvellä (7). Äänekoskella näitä oli kolme ja Kannonkoskella kaksi. Kivijärvellä ja Kyyjärvellä oli molemmissa yksi rahoitusta saanut yritys. Sen sijaan Kinnulassa, Pihtiputaalla ja Viitasaarella sijaitsevia yrityksiä ei ollut mukana yhtään. Tukimuodoista lähes kaikki oli investointitukia. Näitä oli 22. Mukana oli myös kaksi perustamistukea uudelle yritykselle. Sen sijaan tukimuodoista perustamistukea olemassa olevalle yritykselle tai kokeilutukea ei ollut mukana ollenkaan. Yrityksistä neljällä oli maatilakytkeä. 20:llä yrityksellä ei ollut maatilakytkeä.

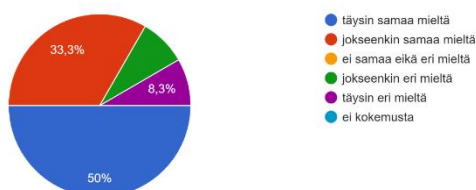
Yritysten toimialoja oli varsin laajasti. Yksittäisistä toimialoista mukana oli eniten autokorjaamoja/huoltamoita, joita oli kolme kappaletta. Muita toimialoja, joita oli mukana yksi kutakin, oli: asuin- ja muiden rakennusten rakentaminen, elintarvikkeiden valmistus, hoivapalvelu, kone- ja prosessisuunnittelu, konepaja, koneurakointi, kotileipomo, LVI- ja kiinteistöala, LVI-konsultointi ja -urakointi, liikejohdon konsultointi ja tuotekehitys, maanrakennus ja -louhintaa, maatalousurakointi, maataloutta palveleva yritys, metallien työstö, puu- ja veneverstas, rakennuspalvelu, varauspalvelut sekä matkaoppaiden palvelut.

Eniten tietoa Viisarin rahoituksesta tuli puskaradion kautta; 14 sanoi saaneensa tiedon puskaradion kautta. Tämmöisiä lähteitä olivat vastauksien perusteella esimerkiksi kaveri ja oma työntekijä. Haastatelluista seitsemän sai tiedon seudullisesta yrityspalvelusta tai elinkeinoviranomaiselta. Avoimissa kommentteissa useat mainitsivat saaneensa tiedon SSYP:ltä ja Witakselta. Kaksi vastaajaa sai tiedon suoraan Viisarilta ja kaksi internetistä.

2.2 Viisarin toiminta

Viisarin toimintaa kartoitettiin esittämällä kysymyksiä siitä, kuinka hyvin vastaajat ovat saaneet tietoa hakemiseen ja maksatukseen liittyvistä asioista.

a) voiko yrityksenne hakea tukea
24 vastausta

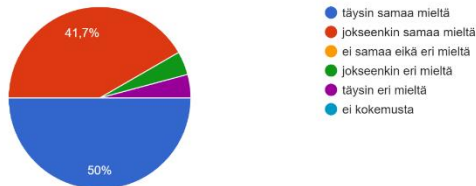

Kuva 1: Viisarin rahoitukseen tarkemmin tutustuttuanne kävikö tiedoista selkeästi ilmi voiko yrityksenne hakea tukea? Täysin samaa mieltä (N=12), jokseenkin samaa mieltä (N=8), ei samaa eikä eri mieltä (N=0), jokseenkin eri mieltä (N=2), täysin eri mieltä (N=2), ei kokemusta (N=0)

83,3 prosenttia oli joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä väitteen ”Viisarin rahoitukseen

tarkemmin tutustuttuanne kävikö tiedoista selkeästi ilmi voiko yrityksenne hakea tukea?” kanssa. Täysin tai jokseenkin eri mieltä oli vastaajista 16,6 prosenttia. Vastauksista tuli ilmi, että osalle vastaajista oli yllätys, että he voivat hakea tukea tai täysin ”arpapeliä” onnistuuko tukien hakeminen. Tiedon sanottiin olevan kovan työn takana. Palautteesta nousi siis esille, että hakemisen ehdot eivät ole täysin selviä yrittäjille. Toisaalta suurin osa vastaajista piti tietoja selkeänä.

b) miten tukea haetaan
24 vastausta

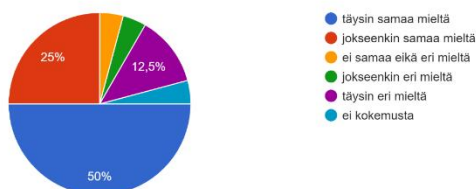
Kuva 2: Viisarin rahoitukseen tarkemmin tutustuttuanne kävikö tiedoista selkeästi ilmi, miten tukea haetaan? Täysin samaa mieltä (N=12), jokseenkin samaa mieltä (N=10), ei samaa eikä eri mieltä (N=0), jokseenkin eri mieltä (N=1), täysin eri mieltä (N=1), ei kokemusta (N=0)

Kysymykseen ”Viisarin rahoitukseen tarkemmin tutustuttuanne kävikö tiedoista selkeästi ilmi, miten tukea haetaan?” vastaajista 91,7 prosenttia oli joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä. Ainoastaan 8,4 prosenttia vastaajista oli joko jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä. Avoimista vastauksista selviää, että osa vastaajista teetätti paperityöt kokonaan yrityspalveluilla ja osa puolestaan sai tarvitsemansa avun Viisarilta kysymällä.

Yli puolet vastaajista sai apua hakemiseen muualta kuin Viisarilta. Apua muualta sai vastaajista 62,5 prosenttia (N=15). 37,5 prosenttia vastaajista (N=9) ei siis saanut apua muualta kuin Viisarilta. Apua saatiin eniten kehittämissyhtiöiltä ja yritysneuvojilta. Jatkokysymyksissäkin tuli ilmi, että joissain tapauksissa vastaaja ei ollut itse usein yhteyksissä Viisariin, vaan heitä avustaneet henkilöt olivat pitkälti hoitaneet yhteydenpidon ja hakemisen.

Yrittäjiltä kysyttiin siitä, kuinka Viisari on heidän mielestään tukenut heitä hakuvaiheessa.

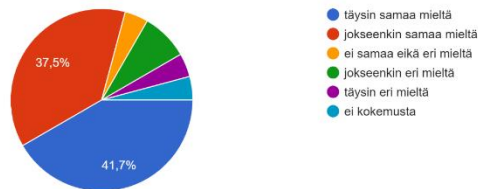
a) hakemuksen suunnitteluun
24 vastausta

Kuva 3: Hakuvaiheessa sain Viisarilta tarpeeksi tietoa hakemuksen suunnitteluun? Täysin samaa mieltä (N=12), jokseenkin samaa mieltä (N=6), ei samaa eikä eri mieltä (N=1), jokseenkin eri mieltä (N=1), täysin eri mieltä (N=3), ei kokemusta (N=1)

Vastaajista 75 prosenttia oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä sen kanssa, että saivat Viisarilta tarpeeksi tietoa hakemuksen suunnitteluun. Kolme vastaajista oli täysin eri mieltä ja yksi jokseenkin eri mieltä. Yhdellä vastaajista ei ollut kokemusta tästä ja yksi vastaajista taas ei ollut samaa eikä eri mieltä väittämän kanssa.

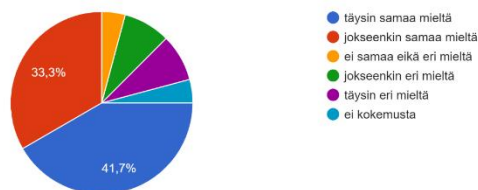
b) hakemuksen täyttämiseksi
24 vastausta

Kuva 4: Hakuvaiheessa sain Viisarilta tarpeeksi tietoa hakemuksen täyttämiseksi? Täysin samaa mieltä (N=10), jokseenkin samaa mieltä (N=9), ei samaa eikä eri mieltä (N=1), jokseenkin eri mieltä (N=2), täysin eri mieltä (N=1), ei kokemusta (N=1)

79,2 prosenttia vastaajista oli myös joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että sai tarpeeksi tietoa hakemuksen täyttämiseksi. Yksi vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä tämän kanssa. Sen sijaan 12,5 prosenttia vastaajista oli joko jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä siitä, että saivat tarpeeksi tietoa hakemuksen täyttämiseksi. Avoimissa vastauksissa yksi haastateltavissa kuvaa toimineensa netissä olevien ohjeiden mukaan, jotka hän koki melko hankalaksi. Hän kertoi soittaneensa Viisarille tarvitessaan tietoa ja parin korjauskierroksen jälkeen hakemus meni läpi.

c) hakemukseen tarvittavista liitteistä
24 vastausta

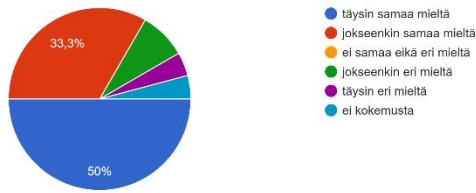

Kuva 5: Hakuvaiheessa sain Viisarilta tarpeeksi tietoa hakemukseen tarvittavista liitteistä? Täysin samaa mieltä (N=10), jokseenkin samaa mieltä (N=8), ei samaa eikä eri mieltä (N=1), jokseenkin eri mieltä (N=2), täysin eri mieltä (N=2), ei kokemusta (N=1)

41,7 prosenttia vastaajista oli täysin samaa mieltä siitä, että sai tarpeeksi tietoa hakemukseen tarvittavista liitteistä. 33,3 prosenttia oli jokseenkin samaa mieltä tästä. Sen sijaan 8,3 prosenttia oli jokseenkin eri mieltä ja 8,3 prosenttia täysin eri mieltä tämän kanssa. Eräs haastateltava kuvasi prosessia näin:

”Ei saanut [tietoa], piti täydentää liitteitä eikä löytänyt itse tietoa mitä kaikkea pitää täyttää ja saada aikaiseksi. Lisäksi jälkihoito oli vaikeaa, ei tiennyt, että piti laittaa kuvat hankinnoista ja kuitit ym vielä jälkeempäin. Työläs prosessi noin yleisesti, joutuu tekemään paljon töitä rahan eteen. Tuli ajatuksia onko tuki tarpeen, vai olisiko pelkällä yrityksen markkinointiin keskittymisellä saanut saman aikaan? Liian paljon työtä hakemisessa.”

d) hakemukseni etenemisestä
24 vastausta

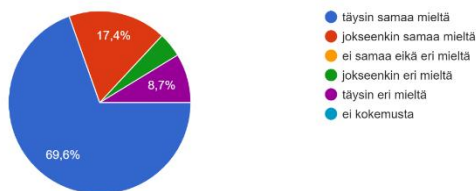

Kuva 6: Hakuvaiheessa sain Viisarilta tarpeeksi tietoa hakemukseni etenemisestä? Täysin samaa mieltä (N=12), jokseenkin samaa mieltä (N=8), ei samaa eikä eri mieltä (N=0), jokseenkin eri mieltä (N=2), täysin eri mieltä (N=1), ei kokemusta (N=1)

Hakemuksen etenemisestä tarpeeksi tietoa katsoi saaneensa 83,3 prosenttia vastaajista. 12,5 prosenttia vastaajista oli puolestaan jokseenkin tai täysin eri mieltä. Yhdellä vastaajista ei ollut kokemusta tästä asiasta, sillä kehittämissyhtiö hoiti nämä asiat hänen puolestaan. Muilta osin vastaajat sanoivat saaneensa hyvin tietoa Viisarilta hakemuksen etenemisestä.

Haastateltavilta kysyttiin myös, kuinka tiedonsaanti toteutui ELY-keskukselta saadun rahoituspäätöksen jälkeen hankkeen toteutus- ja maksatusvaiheessa.

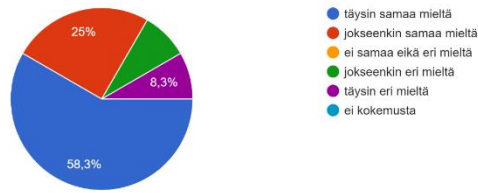
a) rahoituspäätöksestä ja sen ehdoista
23 vastausta

Kuva 7: ELY-keskukselta saadun rahoituspäätöksen jälkeen - hankkeen toteutus- ja maksatusvaiheessa - sain riittävästi tietoa rahoituspäätöksestä ja sen ehdoista? Täysin samaa mieltä (N=16), jokseenkin samaa mieltä (N=4), ei samaa eikä eri mieltä (N=0), jokseenkin eri mieltä (N=1), täysin eri mieltä (N=2), ei kokemusta (N=0)

Toteutus- ja maksatusvaiheessa 69,6 prosenttia vastaajista oli täysin samaa mieltä, siitä että saivat tarpeeksi tietoa rahoituspäätöksestä ja sen ehdoista. 17,4 prosenttia oli jokseenkin samaa mieltä. 8,7 prosenttia oli täysin eri mieltä ja yksi vastaaja jokseenkin eri mieltä. Eräs vastaaja sanoi odottaneensa tästä tietoa Viisarilta, koska ELY-keskukselta tuli tästä nihkeästi tietoa. Sen sijaan toinen vastaaja sanoi saaneensa ELY-keskukselta hyvät ohjeet ja hyvin tietoa tähän.

b) maksatuksen hakemisesta
24 vastausta

Kuva 8: ELY-keskukselta saadun rahoituspäätöksen jälkeen - hankkeen toteutus- ja maksatusvaiheessa - sain riittävästi tietoa maksatuksen hakemisesta? Täysin samaa mieltä (N=14), jokseenkin samaa mieltä (N=6), ei samaa eikä eri mieltä (N=0), jokseenkin eri mieltä (N=2), täysin eri mieltä (N=2), ei kokemusta (N=0)

58,3 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että maksatuksen hakemisesta tuli tarpeeksi tietoa. 25 prosenttia oli jokseenkin samaa mieltä. 8,6 prosenttia taas oli jokseenkin eri mieltä ja 8,6 prosenttia täysin eri mieltä. Eräs vastaaja kertoi hänellä olleen epäselvyyttä maksatuksen hakemisen kanssa:

”Ei tiennyt, että sitä piti hakea vielä hakea erikseen. Ei käsittänyt, että pitää vielä tehdä sillä tavalla. Se on sitä, että ihmiset työllistää itse itseään. Ei saanut hirveästi tietoa siitä.”

Viisarin toimintaa maksatuksen hakemisessa myös kiiteltiin:

”Viisari otti yhteyttä juurikin maksatuksen yhteydessä, kerrottiin että viimeiset ajat hakea sitä. Oli hyvä, että sieltä vähän patisteltiin.”

Myös Viisarin henkilöstön toimintaa kartoitettiin esittämällä haastateltaville väittämiä henkilöstön tavoitettavuudesta, palvelualltiudesta, siitä osasiko henkilöstö antaa oikeaa tietoa oikeaan aikaan ja puhuiko henkilöstö asioista ymmärrettävästi.

Viisarin henkilöstön toimintaan vastaajat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä. Vastaajista 75 prosenttia (N=18) oli täysin samaa mieltä sen kanssa, että Viisarin henkilöstö on sekä helposti tavoitettavissa että palvelualltista. Jokseenkin samaa mieltä oli 16,7 prosenttia (N=4) vastaajista. Vain yksi vastaaja oli eri mieltä näistä asioista. Yhdellä vastaajalla ei ollut tästä kokemusta, koska hän ei itse asioinut Viisarin kanssa ollenkaan. Kommenteissa tuotiin esille Viisarin tehneen hyvää työtä.

” Tosi hyvin, Saarijärvelle voi antaa hyvää palautetta, todella hyvin hoiti hommat”

Suurin osa vastaajista oli myös samaa mieltä sen kanssa, että Viisarin henkilöstö osasi antaa oikeaa tietoa oikeaan aikaan ja puhui asioista ymmärrettävästi. 66,7 prosenttia (N=16) oli täysin samaa mieltä ja 20,8 prosenttia (N=5) jokseenkin samaa mieltä näistä asioista. Molemmista kohdista yksi vastaaja oli jokseenkin eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä. Jälleen yhdellä vastaajalla ei ollut kokemusta näistä, koska hän ei ollut itse tekemisissä Viisarin kanssa. Vastauksissa mainitaan, että tietoa sai aina kun se oli tarpeen eteenpäin menemiseksi.

2.3 Haasteet

Haastateltavilta kysyttiin myös prosessin aikana ilmenneistä haasteista, johon vastaajat saivat antaa vapaasti kommentteja.

Yritystukihankkeisiin liittyi monenlaisia haasteita. Useat vastaajista mainitsi byrokratian, Hyrrän ja aikataulujen olleen haasteena. Aikatauluihin liittyen haasteina mainittiin viiveitä ja odottelua, sekä tiukka aikataulu, joka tuotti hankaluuksia. Myös byrokraatiaan liittyvää paperisotaa pidettiin haastavana. Kolme haastateltavaa mainitsi myös Hyrrän olleen haastava ja toimimaton, tuskainen ohjelmisto kuten eräs vastaaja kuvasi.

Muita mainittuja haasteita oli esimerkiksi osaavan työvoiman saanti sekä vertailukelpoisten tarjousten saaminen, kun tarvittavat investoinnit olivat erikoisempia laitteita. Myös raportointia oli pidetty haasteellisenä.

”Raportointi, sanottiin että ei tarvitse olla kovin paljon ja sitten kuitenkin piti olla paljon tekstiä.”

Eräs vastaaja kuvasi koko prosessin itsessään olleen haaste:

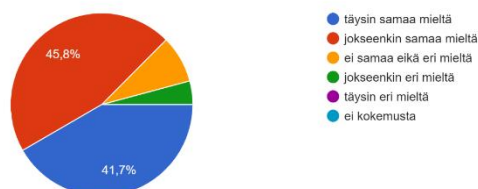
”Koko prosessi. Vaikka pitäisi olla aukoton prosessi, jossa selvitetään kaikki, ettei kukaan pääse hyväksikäyttämään järjestelmää, niin tuntui silti vähän ylimitoitetulta hyötyyn nähden.”

Toisaalta moni vastaajista sanoi, ettei kokenut olleen haasteita ja moni oli myös saanut apua ulkopuolelta, joka helpotti prosessia.

2.4 Rahoituksen vaikuttavuus

Haasteltavilta kartoitettiin myös Viisarin myöntämän rahoituksen vaikuttavuutta esittämällä heille väittämiä rahoituksen vaikutuksista. Näillä väittämillä selvitettiin rahoituksen vaikuttavuutta liikevaihdon kasvuun, henkilöstömäärän kasvuun, tuotannon tehostumiseen, uusien tuotteiden tai tuotantomenetelmien kehittämiseen, yrityksen kasvunopeuteen, yhteistyö- ja sidosryhmäverkostojen kasvuun, uskoon yrityksen toimintaedellytyksistä, kansainvälistymiseen ja yrityksen toiminnan jatkumiseen sekä rahoituksen välttämättömyyttä rahoituksella tehdyn toimenpiteen toteuttamiseksi.

a) myötävaikuttanut yrityksen liikevaihdon kasvuun
24 vastausta

Kuva 9: Viisarilta saatu rahoitus on myötävaikuttanut yrityksen liikevaihdon kasvuun. Täysin samaa mieltä (N=10), jokseenkin samaa mieltä (N=11), ei samaa eikä eri mieltä (N=2), jokseenkin eri mieltä (N=1), täysin eri mieltä (N=0), ei kokemusta (N=0)

Valtaosa vastaajista oli täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä sen kanssa, että myönnetty rahoitus on myötävaikuttanut liikevaihdon kasvuun. Vastaajista 41,7 prosenttia oli täysin samaa mieltä ja 45,8 prosenttia jokseenkin samaa mieltä. 8,3 prosenttia ei ollut samaa eikä eri mieltä, kun taas yksi vastaaja oli jokseenkin eri mieltä väitteen kanssa.

Rahoituksen vaikutuksista liikevaihdon kasvuun kaksi vastaajista kommentoi, ettei vaikutuksia vielä tässä vaiheessa pysty kunnolla arvioimaan.

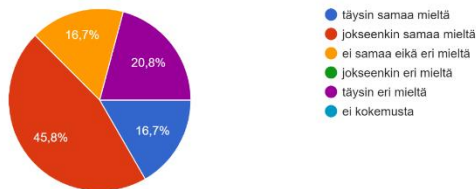
”Se on tavoite, mutta on niin lyhyt aika, ettei pysty vielä ihan sanomaan muuta kuin asiat näyttää positiiviselta sen suhteen tällä hetkellä. Vaikutusta toivon mukaan on. Konetta vasta päästy käyttämään, mutta investointi tehty liikevaihdon kasvun tavoittelun takia.”

” Kyllä se varmaan on, tulee pikkuisen viiveellä nämä vaikutukset mutta yhteistyösopimuksia tehty, eli on vaikuttanut”

Eräs yrittäjä taas kuvasi, ettei tukirahoja jäänyt toiminnan ylläpitämisestä yli esimerkiksi markkinointiin:

”Rahat meni saman tien kuin tuli, ei pystynyt laittamaan esim. markkinointiin rahoja. Meni melkein silleen, että joutui omista rahoista rahoittamaan yrityksen toimintaan ja tukirahat menivät kädestä suuhun, vakuutusmaksuihin jne.”

b) vaikuttanut henkilöstömäärän kasvuun
24 vastausta

Kuva 10: Viisarilta saatu rahoitus on myötävaikuttanut henkilöstömäärän kasvuun. Täysin samaa mieltä (N=0), jokseenkin samaa mieltä (N=11), ei samaa eikä eri mieltä (N=4), jokseenkin eri mieltä (N=5), täysin eri mieltä (N=4), ei kokemusta (N=0)

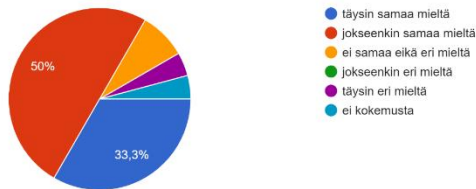
Henkilöstömäärän kasvusta 45,8 prosenttia oli jokseenkin sitä mieltä, että rahoitus on vaikuttanut siihen. Täysin samaa mieltä oli 16,7 prosenttia. Vastaajista 20,8 prosenttia oli täysin eri mieltä ja 16,7 prosenttia ei ollut samaa eikä eri mieltä.

Vaikutuksia henkilöstömäärän kasvuun arvioitiin pidettiin tässä vaiheessa vielä hieman vähäisempinä. Yksi vastaajista totesi, ettei vaikutuksia ole vielä tässä vaiheessa ollut, koska investoinnilla on vasta käyttöönottovaihe. Tulevaisuudessa olisi kuitenkin tarvetta. Samoin kaksi muutakin vastaajaa totesi, että tarvetta lisävoimalle olisi. Toinen totesi koronaviruksen aiheuttaneen epävarmuutta uuden työvoiman palkkaamiseen tarpeesta huolimatta.

”Tarvittais lisää, mutta näin korona-aikana ei ole uskallettu lisätä. Olisi tarvetta, mutta ei tiedetä mihin tilanne menee. Hyvin lisääntynyt hommat.”

Yksi vastaajista puolestaan sanoi, että toiminta on vielä sivutoimista ja elanto tulee hänelle itselleenkin vielä yksityiseltä työnantajalta.

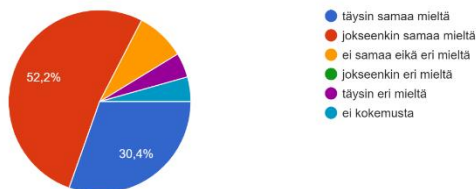
c) vaikuttanut tuotannon tehostumiseen
24 vastausta

Kuva 11: Viisariilta saatu rahoitus on vaikuttanut tuotannon tehostumiseen. Täysin samaa mieltä (N=8), jokseenkin samaa mieltä (N=12), ei samaa eikä eri mieltä (N=2), jokseenkin eri mieltä (N=1), täysin eri mieltä (N=0), ei kokemusta (N=1)

Tuotannon tehostumisesta rahoituksen vaikutuksesta puolet vastaajista olivat jokseenkin samaa mieltä. 33,3 prosenttia oli puolestaan täysin samaa mieltä. 8,3 prosenttia ei ollut samaa eikä eri mieltä väittämän kanssa. Yhdellä vastaajista ei ollut kokemusta tästä ja yksi oli täysin eri mieltä. Yksi vastaajista sanoi vaikutuksen tulleen siitä, että uskalsi lähteä tekemään kalustohankintoja, joihin tuki oli tarkoitettu ja se käynnisti helpommin toimintaa. Eräs toinen kommentoi rahoituksella hankitun investoinnin vaikuttaneen juuri tuotannon tehostumiseen.

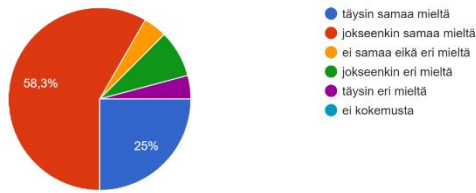
d) auttanut uusien tuotteiden tai tuotantomenetelmien kehittämisessä
23 vastausta

Kuva 12: Viisariilta saatu rahoitus on auttanut uusien tuotteiden tai tuotantomenetelmien kehittämisessä. Täysin samaa mieltä (N=7), jokseenkin samaa mieltä (N=12), ei samaa eikä eri mieltä (N=2), jokseenkin eri mieltä (N=0), täysin eri mieltä (N=1), ei kokemusta (N=1)

Uusien tuotteiden ja tuotantomenetelmien kehittämisessä 52,2 prosenttia oli jokseenkin samaa mieltä, että rahoitus on vaikuttanut näiden kehittämisessä. 30,4 prosenttia oli tästä täysin samaa mieltä. 8,7 prosenttia ei ollut samaa eikä eri mieltä. Yksi vastaaja oli täysin eri mieltä ja yhdellä ei ollut kokemusta tästä. Yksi vastaajista sanoi rahoituksella hankitun investoinnin olevan itsessään uusi tuotantomenetelmä. Toinen taas sanoi rahoituksen auttaneen tuotantomenetelmän parantamisessa.

e) nopeuttanut yrityksen kasvua
24 vastausta

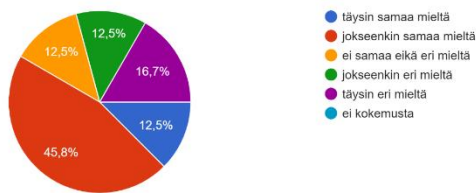

Kuva 13: Viisarilta saatu rahoitus on nopeuttanut yrityksen kasvua. Täysin samaa mieltä (N=6), jokseenkin samaa mieltä (N=14), ei samaa eikä eri mieltä (N=1), jokseenkin eri mieltä (N=2), täysin eri mieltä (N=1), ei kokemusta (N=0)

83,3 prosenttia vastaajista on joko jokseenkin samaa mieltä tai täysin samaa mieltä siitä, että rahoitus on nopeuttanut yrityksen kasvua. 8,7 prosenttia on tästä jokseenkin eri mieltä, yksi vastaaja puolestaan jokseenkin eri mieltä. Yksi vastaaja ei ollut samaa eikä eri mieltä.

Yrityksen kasvun nopeutumisestakin kommentoitiin, ettei rahoituksella ole vaikutuksia siihen vielä tässä vaiheessa, mutta tulevaisuudessa sillä on tähän vaikutuksia. Eräs toinen vastaaja totesi, ettei rahoitus ainakaan ole vähentänyt kasvua.

f) vaikuttanut yhteistyö- / sidosryhmäverkoston kasvamiseen
24 vastausta

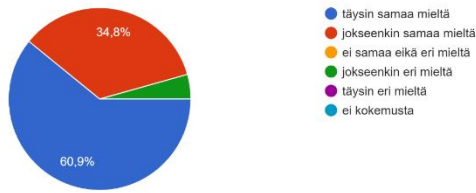

Kuva 14: Viisarilta saatu rahoitus on vaikuttanut yhteistyö-/sidosryhmäverkostojen kasvamiseen. Täysin samaa mieltä (N=3), jokseenkin samaa mieltä (N=11), ei samaa eikä eri mieltä (N=3), jokseenkin eri mieltä (N=3), täysin eri mieltä (N=4), ei kokemusta (N=0)

Jokseenkin samaa mieltä rahoituksen vaikutuksesta yhteistyö- ja sidosryhmäverkostojen kasvuun on 45,8 prosenttia vastaajista. Täysin samaa mieltä on 12,5 prosenttia vastaajista. Täysin eri mieltä rahoituksen vaikutuksesta yhteistyö- ja sidosryhmäverkostojen kasvuun on 16,5 prosenttia ja jokseenkin eri mieltä 12,5 prosenttia vastaajista. Sen sijaan 12,5 prosenttia ei ole samaa eikä eri mieltä väittämän kanssa.

Eräs vastaaja sanoi rahoituksella olleen vaikutusta nimenomaan yhteistyö- ja sidosryhmäverkostojen kasvuun. Sen sijaan toinen vastaaja sanoi, ettei rahoituksella ole ollut siihen mitään merkitystä, vaan omalla markkinoinnilla.

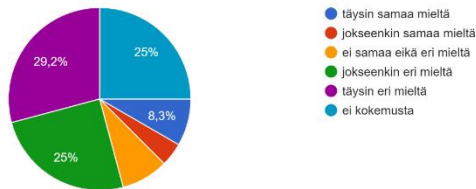
g) antanut uskoa yrityksen toimintaedellytyksiin
23 vastausta

Kuva 15: Viisarilta saatu rahoitus on antanut uskoa yrityksen toimintaedellytyksiin. Täysin samaa mieltä (N=14), jokseenkin samaa mieltä (N=8), ei samaa eikä eri mieltä (N=0), jokseenkin eri mieltä (N=1), täysin eri mieltä (N=0), ei kokemusta (N=0)

Kaikista eniten rahoitus on vaikuttanut siihen, että se on antanut uskoa yrityksen toimintaedellytyksiin. Jopa 95,7 prosenttia vastaajista oli joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä tämän väittämän kanssa. Vain yksi vastaaja oli jokseenkin eri mieltä.

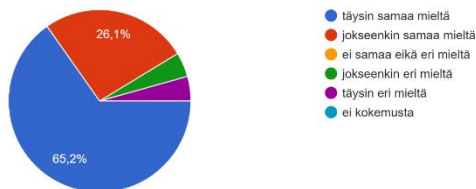
h) edistänyt yrityksen kansainvälistymistä
24 vastausta

Kuva 16: Viisarilta saatu rahoitus on edistänyt yrityksen kansainvälistymistä. Täysin samaa mieltä (N=2), jokseenkin samaa mieltä (N=1), ei samaa eikä eri mieltä (N=2), jokseenkin eri mieltä (N=6), täysin eri mieltä (N=7), ei kokemusta (N=6)

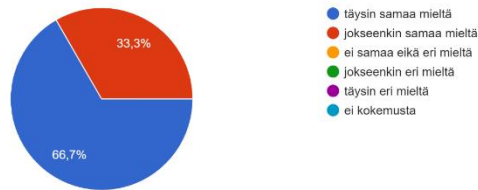
Kansainvälistymisen edistämiseen rahoitus on vaikuttanut selvästi vähiten. 54,2 prosenttia, eli yli puolet vastaajista oli joko täysin eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä sen kanssa, että rahoitus olisi edistänyt yrityksen kansainvälistymiseen. 25 prosentilla ei ollut kokemusta tästä. 8,3 prosenttia oli täysin samaa mieltä sen kanssa, että rahoitus on edistänyt kansainvälistymistä. Yksi vastaaja oli jokseenkin samaa mieltä. Avoimissa vastauksissa tulikin esille, ettei yrityksellä välttämättä ollut kansainvälistymisen tarkoituksena, se ei sovi liikeideaan tai kansainvälistä toimintaa, kuten ulkomaankauppaa, ei ole.

i) mahdollistanut yrityksen toiminnan jatkumisen
23 vastausta

Kuva 17: Viisarilta saatu rahoitus on mahdollistanut yrityksen toiminnan jatkumisen. Täysin samaa mieltä (N=15), jokseenkin samaa mieltä (N=6), ei samaa eikä eri mieltä (N=0), jokseenkin eri mieltä (N=1), täysin eri mieltä (N=1), ei kokemusta (N=0)

j) ollut välttämätön hankkeen toteutumiseksi
24 vastausta

Kuva 18: Viisarilta saatu rahoitus on ollut välttämätön hankkeen toteutumiseksi. Täysin samaa mieltä (N=16), jokseenkin samaa mieltä (N=8), ei samaa eikä eri mieltä (N=0), jokseenkin eri mieltä (N=0), täysin eri mieltä (N=0), ei kokemusta (N=0)

Lisäksi kaikille vastaajille rahoitus on ollut välttämätön hankkeen toteutumiseksi ja useimmalle vastaajista rahoitus on mahdollistanut yritystoiminnan jatkumisen. Kaksi vastaajista sanoi, että yritystoiminta olisi jatkunut ilman rahoitustakin normaalisti.

Kaikilla vastaajista rahoituksen avulla käynnistetty toiminta/hankittu investointi oli edelleen toiminnassa. Eräs vastaajista sanoi, että rahoituksen avulla hankitulla laitteella tehdään jatkuvasti töitä.

Viisarin myöntämällä rahoituksella on ollut yrityksiin kiistatta paljon positiivista vaikutusta. Haastattelujen perusteella suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että rahoituksella on ollut positiivisia vaikutuksia yritystoimintaan. Ainoastaan kansainvälistyminen oli sellainen asia, johon rahoitus ei ollut vaikuttanut kuin vain muutamalla vastaajalla.

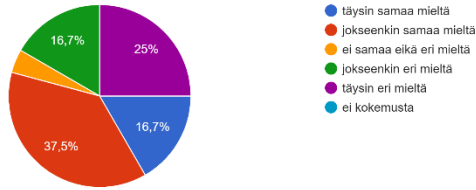
Lähes 80 prosenttia (N=19) vastaajista ei ollut hakenut aiemmin rahoitusta Viisarilta. Viisi vastaajaa oli hakenut tukea aiemmin ja useimmat heistä sanoivat tämän kerran menneen samalla tavalla kuin edellisenkin hakukerran.

Kaikki vastaajista suosittelisivat Viisarin rahoituksen hakemista toisille yrittäjille. Avoimissa kommenteissa tuli esille, että byrokratiaa pitäisi kuitenkin saada karsittua ja toisaalta eräs haastateltava totesi, että vaikka suosittelee rahoitusta, hän sanoisi muille yrittäjille, että se on työlästä hommaa, johon kannattaa varata aikaa. Tulevaisuuden yhteistyöstä usea vastaaja totesi, että jos tulee tarvetta rahoitukselle ja toiminnan kehittämiseksi, he voisivat hakea tukea Viisarilta jatkossakin.

2.5 Viisarin toiminta tulevaisuudessa

Haastateltavilta kysyttiin toivoisivatko he Viisarin tulevaisuudessa pitävän aktiivisemmin yhteyttä hankkeen aikana, tarjoavamman nykyistä kattavampaa pienyritysneuvontaa, ottavan suuremman roolin hakemusten täyttämisestä ja järjestävän enemmän esimerkiksi yritysrahoituksen infotilaisuuksia.

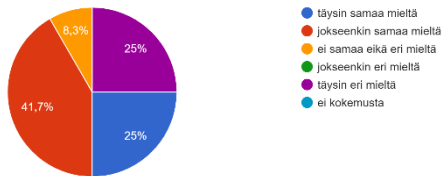
a) pitää aktiivisemmin yhteyttä hankkeen aikana
24 vastausta

Kuva 19: Millaista toimintaa toivoisitte Viisarilta tulevaisuudessa? Viisari voisi pitää aktiivisemmin yhteyttä hankkeen aikana? Täysin samaa mieltä (N=4), jokseenkin samaa mieltä (N=9), ei samaa eikä eri mieltä (N=1), jokseenkin eri mieltä (N=4), täysin eri mieltä (N=6), ei kokemusta (N=0)

Hieman yli puolet vastaajista, 54,2 prosenttia, oli joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että Viisari voisi pitää aktiivisemmin yhteyttä. 41,7 prosenttia oli joko jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä tästä.

b) tarjota nykyistä kattavampaa pienyritysneuvontaa (mm. rahoitus-, henkilöstö- tai markkinointineuvontaa)
24 vastausta

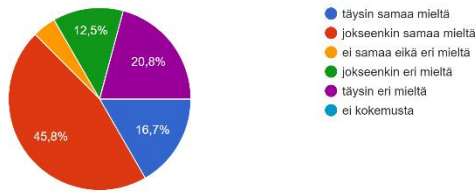

Kuva 20: Millaista toimintaa toivoisitte Viisarilta tulevaisuudessa? Viisari voisi tarjota nykyistä kattavampaa pienyritysneuvontaa (mm. rahoitus- henkilöstö- tai markkinointineuvontaa)? Täysin samaa mieltä (N=6), jokseenkin samaa mieltä (N=10), ei samaa eikä eri mieltä (N=2), jokseenkin eri mieltä (N=0), täysin eri mieltä (N=6), ei kokemusta (N=0)

66,7 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että Viisari voisi tarjota nykyistä kattavampaa pienyritysneuvontaa. Eräs vastaaja totesi sitä olevan jo saatavissa, muttei se haittaisi, vaikka Viisarikin alkaisi sitä tarjoamaan. Toinen vastaaja taas totesi sen voivan olla hyväkin idea, koska yrittäjällä itsellään ei ole välttämättä aikaa selvittää tämänkaltaisia asioita.

”Voisihan kertoa mitä saatavilla niin helpompi pienyrittäjille tietää, eivät itse ehdi alkaa etsimään, tarpeeksi setvimistä muutenkin. Hakuprosessit niin erikoisia, ei saa olla minkäänlaista erikoista tekstiä ja sanamuodot jne pitää olla tarkkoja. Pitää olla tietynlainen, ei niitä osaa täyttää. Tämä meni hankalaksi hakiessa.”

c) ottaa suuremman vastuun hakemusten täyttamisestä
24 vastausta

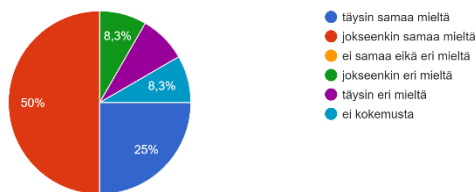

Kuva 21: Millaista toimintaa toivoisitte Viisarilta tulevaisuudessa? Viisari voisi ottaa suuremman vastuun hakemusten täyttamisestä? Täysin samaa mieltä (N=4), jokseenkin samaa mieltä (N=11), ei samaa eikä eri mieltä (N=1), jokseenkin eri mieltä (N=3), täysin eri mieltä (N=5), ei kokemusta (N=0)

Yli puolet vastaajista oli myös jokseenkin tai täysin sitä mieltä, että Viisari voisi ottaa suuremman vastuun hakemusten täyttamisestä. Tämänkin sanottiin säästävän yrittäjän aikaa, kun ei tarvitsisi itse selvittää kaikkea hakemuksiin liittyvää tietoa.

”Olisi asiantuntijaa mukana apuna täyttämässä, kävisi paljon joutuvammin eikä tarvitsisi itse hakea niin paljon tietoa. Yksin pitää lukea hirveästi tekstiä, joka unohtuu helposti.”

d) järjestää esimerkiksi yritysrahoituksen infotilaisuuksia
24 vastausta

Kuva 22: Millaista toimintaa toivoisitte Viisarilta tulevaisuudessa? Viisari voisi järjestää esimerkiksi yritysrahoituksen infotilaisuuksia? Täysin samaa mieltä (N=6), jokseenkin samaa mieltä (N=12), ei samaa eikä eri mieltä (N=0), jokseenkin eri mieltä (N=2), täysin eri mieltä (N=2), ei kokemusta (N=2)

75 prosenttia vastaajista oli myös täysin tai jokseenkin samaa mieltä sen kanssa, että Viisari voisi järjestää enemmän infotilaisuuksia. Tämänkin katsottiin voivan olla hyvä asia.

Viisarin toiminnan tarpeellisuudesta ja hyödyllisyydestä kysyttäessä, lähes kaikki vastaajat piti toimintaa tarpeellisenä ja hyödyllisenä. Erityisesti toiminnan nähtiin olevan tarpeellista esimerkiksi investointien ja toiminnan kehittämisen mahdollistamisessa sekä yrityksen alkutaipaleella.

”Aloittelevalle yritykselle varsinkin investointeihin ja muuhun kehittämiseen erittäin tarpeellinen ja hyödyllinen.”

Toisaalta pari vastaajaa kommentoi Viisarin toiminnan olevan edelleen jokseenkin tuntematonta, sillä kehittämissyhtiö on ollut auttamassa hakemisessa eikä hakemisesta olisi tullut mitään ilman sen apua.

”Tuntematon puulaaki, Witas hoitanut kaikki.”

Terveisissä Viisarille korostettiin sitä, että Viisarin toimintaa pitäisi saada näkyvämmäksi yrittäjille, sillä monelle Viisarin toiminta ja rahoitusmahdollisuudet ovat tuntemattomia. Toiminnasta pitäisi tiedottaa

enemmän esimerkiksi paikallislehdissä, joissa voidaan kertoa Viisarilta rahoitusta saaneen yrityksen toiminnasta. Myös yrittäjille suunnattuja Viisarin toiminnasta kertovia tiedotteita tai infopaketteja toivottiin.

”Matalan kynnyksen palvelija. Olen kuullut, ettei kaikki yrittäjät tiedä, että tällainen on olemassa. Pitäisi olla näkyvä mainos, vaikka yrittäjä ota rohkeasti yhteyttä Viisariin!”

”Laittakaa enemmän paikallislehtiin juttuja yrittäjistä, jotka ovat saaneet tukea Viisarilta, varsinkin aloittavista yrityksistä.”

”Yrityksille infoa esim. lehti, että tällainen on tosiaan olemassa, sillä monet ei vaan tiedä Viisarista mitään.”

Lisäksi useat toivoivat hakuprosessin keventämistä ja paperitöiden vähentämistä ja yksinkertaistamista.

”Kaikki toimi hyvin. Kuitenkin voisi yksinkertaistaa papereiden täyttööä hakuvaiheessa, onko pakko olla niin vaikeita.”

Toisaalta Viisarin toimintaa myös kiiteltiin paljon ja usea sanoi olevansa tyytyväinen Viisarin toimintaan.

”Kiitokset Viisarille, että auttaa yrittäjiä. Hieno homma, että on taho, jolla on paikallista tuntemusta ja auttaa yrittäjiä! Pankeilla ei ole paikallista tuntemusta ja niiden kanssa asiat menevät vaikeaksi”

2.6 Johtopäätöksiä ja kehittämiskohteita

Päällimmäisenä kehityskohteena vastauksien perusteella on Viisarin näkyvyyden lisääminen ja toiminnasta tiedottaminen. Viisarin pitäisi jalkautua enemmän yritysten pariin, sillä yrittäjillä itsellään ei ole aikaa seurata tiedottamista ja mainontaa.

Lisäksi byrokratia tekee hakemisprosessista raskaan, mikä saa osaltaan yrittäjät turhautumaan hakemiseen. Useiden kommenttien perusteella hakemisesta ei olisi tullut mitään ilman ulkopuolelta saatua apua ja osa yrittäjistä jopa pohti sitä, onko tuki lopulta kaiken vaivan arvoinen, vai pitäisikö jatkossa käyttää aikaa hakemisen sijasta esimerkiksi markkinointiin. Paperityöt veivät ihmisiltä aikaa ja intoa hakemisesta.

Ulkopuolelta tulevan avun suhteen on todettava, että se on ollut usealle hakijalle yritystuen kohdalla erittäin tärkeä osa hakemista, sillä useat vastaajat korostivat, ettei heillä itsellään olisi osaamista tai aikaa hakemiseen vaadittavaan paperityöhön. Asiantuntija-apua kaivattiin papereiden täyttämisen kanssa. Papereiden täyttäminen koettiin vaativaksi ja niiden kanssa vaadittua tarkkuutta kritisoitiin. Kuitenkin ulkopuolisesta avusta seurasi se, ettei kaikki vastaajat itse pitäneet yhteyttä Viisarin kanssa ja näin ollen tietoisuus Viisarin toiminnasta ja mahdollisuuksista ei välttämättä lisääntynyt rahoituksesta huolimatta. Yrittäjien mahdollinen epäselvyys rahoituksen alkuperästä heikentää osaltaan Viisarin tunnettavuutta.

Huomattavaa on kuitenkin se, että kaikista epäkohdista huolimatta kaikki vastanneet suosittelisivat rahoitusta muille yrittäjille, mikä kertonee rahoituksen vaikuttavuudesta ja arvosta yrittäjille. Lisäksi lähes poikkeuksetta vastaajat olivat tyytyväisiä Viisarin toimintaan ja henkilöstöön.

Rahoituksen vaikuttavuudesta yritysten kohdalla aika vaikuttaa olennaisesti vaikutusten näkyvyyteen. Tämän vuoksi useampi haastateltavista sanoi, ettei vielä tällä ajalla kykene varmasti sanomaan mikä rahoituksen vaikuttavuus on ollut. Tästä huolimatta vastaajat suhtautuivat rahoituksen vaikutuksiin toiveikkaasti niilläkin osa-alueilla, joissa vaikutus ei vielä ole konkretisoitunut.

3. Hanketuet

3.1. Yleistä hanketuista

Hanketuet jakautuivat alueittain niin, että enemmistö hankkeista toteutettiin Saarijärven alueella, jossa hankkeita oli 22. Viitasaarella hankkeita oli 13, Karstulassa ja Kyyjärvellä molemmissa 11. Äänekoskella hankkeita oli 10 ja Kannonkoskella yhdeksän. Kinnulassa hankkeita oli kuusi ja Kivijärvellä viisi. Vähiten hankkeita oli Pihtiputaalla, jossa niitä oli kolme kappaletta.

Hanketukien kohdalla tukimuodot jakautuivat niin, että hieman yli puolet, 50,7 prosenttia (N=36), haetuista tukimuodoista oli yleishyödyllistä kehittämistukea. Seuraavaksi eniten oli teemahankkeen alahankkeita, joita oli 35,2 prosenttia (N=25) tukimuodoista. Yleishyödyllisiä investointihankkeita oli 12, 7 prosenttia (N=9), kun taas tiedonvälityshankkeita oli 1. Yritysrhythä- tai yhteistyöhankkeita ei ollut lainkaan.

Tietoa Viisarin rahoituksesta oli saatu useasta lähteestä. Eniten tietoa Viisarin rahoituksesta saatiin puhelimitse tai tapaamisessa Viisarin henkilöstön kanssa; tätä kautta tietoa vastasi saaneensa 23 henkilöä. Toiseksi eniten tietoa oli saatu Viisarin nettisivuilta, josta 21 henkilöä vastasi saaneensa tietoa. Myös lehtien ja puskaradion kanssa tietoa oli saanut useampi henkilö. Lehden välityksellä tietoa sai yhdeksän henkilöä ja puskaradion kahdeksan. Viisarin uutiskirjeestä tietoa sai viisi henkilöä. Infotilaisuuksista tietoa vastasi saaneensa kuusi henkilöä. Muita yksittäisiä mainittuja lähteitä tiedolle olivat myös muun muassa Facebook, Saarijärven museo, Hankasalmen Puku ja 4H-järjestö. Lisäksi avoimissa vastauksissa tarkennetaan, että tietoa on saatu myös ELY-keskukselta, Nuorisoseuran tiedotteesta ja Maaseudun Sivistysliitolta.

Avoimista vastauksista käy ilmi, että useammalla vastaajalla oli jo aiempia yhteyksiä Viisariin päin. Vastaajat ovat muun muassa olleet mukana Viisarin toiminnassa aiemmin, tunteneet Viisarin henkilöstöä ja hallituksen jäseniä sekä käyneet aiemmin Viisarin tiedotustilaisuudessa, josta rahoituksen mahdollisuus jäi mieleen. Pari vastaajaa sanoi myös ottaneensa itse yhteyttä Viisariin ja kartoittaneen mahdollisuuksia hanketukiin sitä kautta.

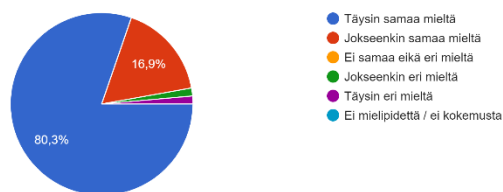
Viisarin ulkopuolista apua hakemiseen vastasi saaneen 18 henkilöä. Näin ollen 53 vastaajaa, eli reilusti yli puolet vastaajista ei saanut apua Viisarin ulkopuolelta. Avoimista vastauksista selviää, että useampi apua

saanut sai sitä kunnallisilta kehittämissyhtiöiltä tai elinkeinokoordinaattorilta. Muuten apua tuli lähinnä yksittäisiltä henkilöiltä, joilla oli entisen kokemuksen perusteella osaamista auttaa hakemisen kanssa.

3.2 Viisarin toiminta

Haastateltavien kokemuksta Viisarin toiminnasta kartoitettiin esittämällä erilaisia väittämiä Viisarin toiminnasta sekä siitä, kuinka hyvin Viisarilta on saatu tietoa hakuvaiheessa. Näissä väittämissä käytiin läpi onko Viisarilta saatu tarpeeksi tietoa hakuvaiheessa suunnitelman laatimiseen, hakemuksen täyttämiseksi, tarvittavista liitteistä rahoituspäätöksestä ja sen ehdoista sekä maksatuksen hakemisesta.

5.1. Sain tarpeeksi tietoa hakuvaiheessa suunnitelman laatimiseen.
71 vastausta

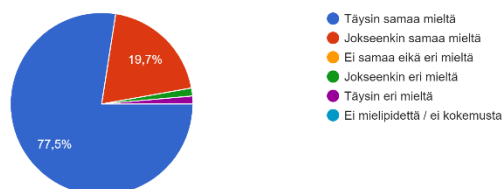

Kuva 23: Miten Viisari on tukenut teitä hankkeen aikana? Sain tarpeeksi tietoa hakuvaiheessa suunnitelman laatimiseen. Täysin samaa mieltä (N=57), jokseenkin samaa mieltä (N=12), ei samaa eikä eri mieltä (N=0), jokseenkin eri mieltä (N=1), täysin eri mieltä (N=1), ei kokemusta (N=0)

Valtaosa vastaajista oli tyytyväisiä Viisarin tukeen hankkeen aikana. Väitteen ”Sain tarpeeksi tietoa hakuvaiheessa suunnitelman laatimiseen” kanssa täysin samaa mieltä oli 80,3 prosenttia vastaajista. Jokseenkin samaa mieltä oli 16,9 prosenttia vastaajista. Yksi vastaaja oli jokseenkin eri mieltä väitteen kanssa ja yksi vastaaja täysin eri mieltä.

Avoimissa vastauksissa kerrotaan, että apua ja tietoa sai Viisarilta tarvittaessa, ja pari vastaajaa oli sitä mieltä, että tietoa tuli vähän liikaakin. Toisaalta infotilaisuuden sanottiin olevan ehdoton tässä yhteydessä. Myös byrokratian määrää harmiteltiin yhdessä vastauksessa.

5.2. Sain tarpeeksi tietoa hakuvaiheessa hakemuksen täyttämiseen.
71 vastausta

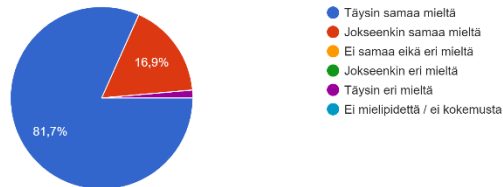

Kuva 24: Miten Viisari on tukenut teitä hankkeen aikana? Sain tarpeeksi tietoa hakuvaiheessa hakemuksen täyttämiseen. Täysin samaa mieltä (N=55), jokseenkin samaa mieltä (N=14), ei samaa eikä eri mieltä (N=0), jokseenkin eri mieltä (N=1), täysin eri mieltä (N=1), ei kokemusta (N=0)

77,5 prosenttia vastaajista oli täysin samaa mieltä sen kanssa, että sai tarpeeksi tietoa hakuvaiheessa hakemuksen täyttämiseen. Vastaajista 19,5 prosenttia oli tästä jokseenkin samaa mieltä. Myös tässä asiassa

yksi vastaaja oli jokseenkin eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä. Pääsääntöisesti vastaajien mukaan apua saatiin silloin kun tarvittiin. Toisaalta eräs vastaaja kuvasi tiedonsaantia olleen vähän liikaakin ja siitä meni jo vähän sekaisin, kun taas eräs toinen vastaaja kuvasi, että hakemuksen sisältöä olisi pitänyt katsoa vielä tarkemmin.

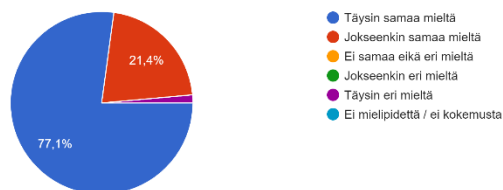
5.3. Sain tarpeeksi tietoa hakemukseen tarvittavista liitteistä.
71 vastausta

Kuva 25: Miten Viisari on tukenut teitä hankkeen aikana? Sain tarpeeksi tietoa hakemukseen tarvittavista liitteistä. Täysin samaa mieltä (N=58), jokseenkin samaa mieltä (N=12), ei samaa eikä eri mieltä (N=0), jokseenkin eri mieltä (N=0), täysin eri mieltä (N=1), ei kokemusta (N=0)

Myös hakemukseen tarvittavista liitteistä vastaajat katsoivat saaneensa tarpeeksi tietoa, samoin kuin hakemuksen käsittelyn etenemisestä; 81,7 prosenttia vastaajista oli täysin samaa mieltä ja 16,9 prosenttia jokseenkin samaa mieltä. Vain yksi vastaaja oli täysin eri mieltä näistä. Hakemukseen tarvittavista liitteistäkin vastaajat sanoivat saaneensa tietoa hyvin ja apua saatiin tarvittaessa.

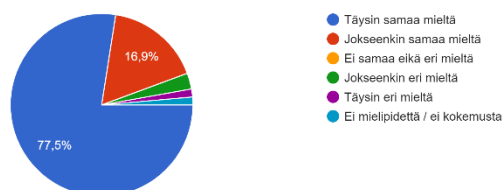
5.4. Sain tarpeeksi tietoa hakemuksen käsittelyn etenemisestä.
70 vastausta

Kuva 26: Miten Viisari on tukenut teitä hankkeen aikana? Sain tarpeeksi tietoa hakemuksen käsittelyn etenemisestä. Täysin samaa mieltä (N=54), jokseenkin samaa mieltä (N=15), ei samaa eikä eri mieltä (N=0), jokseenkin eri mieltä (N=0), täysin eri mieltä (N=1), ei kokemusta (N=0)

Hakemuksen etenemisestäkään saadun tiedon kanssa ei ollut ongelmia. 77,1 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että saivat tarpeeksi tietoa hakemuksen etenemisestä ja 21,4 prosenttia jokseenkin samaa mieltä. 1,4 prosenttia, eli yksi vastaaja oli täysin eri mieltä. Vastaajat sanoivat pääsääntöisesti saaneensa käsittelyn etenemisestä tietoa, joskin eräs vastaaja sanoi Hyrrän kanssa olleen ongelmia.

5.5. Sain tarpeeksi tietoa rahoituspäätöksestä ja sen ehdoista.
71 vastausta

Kuva 27: Miten Viisari on tukenut teitä hankkeen aikana? Sain tarpeeksi tietoa rahoituspäätöksestä ja sen ehdoista. Täysin samaa mieltä (N=55), jokseenkin samaa mieltä (N=12), ei samaa eikä eri mieltä (N=0), jokseenkin eri mieltä (N=2), täysin eri mieltä (N=1), ei kokemusta (N=1)

Rahoituspäätöksen ja sen ehtojen kanssa 94,4 prosenttia vastaajista olivat joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että tietoa tuli tarpeeksi. 4,2 prosenttia vastaajista olivat eri mieltä. Avoimista vastauksista käy ilmi, että rahoituspäätöksen ja sen ehtojen kanssa muutamalla hakijalla oli ollut haasteita. Pari vastaajaa sanoi tämän kanssa olleen haasteita ja väärinkäsityksiä. Eräs vastaaja kuvasi tiedonsaantia näin:

”Ei niin hyvin, että siinä oli haasteita. Tuli muutoksia siihen, että miten rahoituksen kanssa käy.”

Eräs toinen vastaaja taas kuvasi rahoituspäätöstä ja sen ehtoja näin:

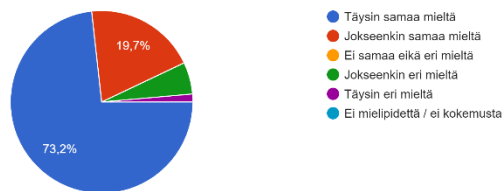
”Monimutkaisia, vaikeita ja yllättäviä asioita, joita selitti osaltaan EU:n käytännöt. Työläitä juttuja.”

Lisäksi tuotiin esille, että ensikertalaiselle rahoituspäätös ja sen ehdot voivat olla hankalampia asioita.

”Voi olla hankalaa tietää mitkä kulut kelpaavat avustuksen piiriin, ensimmäisellä kerralla on hankalaa, mutta jos on kokemusta tämän tyyppisestä hakemisesta niin se on helpompaa.”

Näistä huolimatta usea vastaaja sanoi myös, ettei tämäkään asia jäänyt epäselväksi.

5.6. Sain tarpeeksi tietoa maksatuksen hakemisesta.
71 vastausta

Kuva 28: Miten Viisari on tukenut teitä hankkeen aikana? Sain tarpeeksi tietoa maksatuksen hakemisesta. Täysin samaa mieltä (N=52), jokseenkin samaa mieltä (N=14), ei samaa eikä eri mieltä (N=0), jokseenkin eri mieltä (N=4), täysin eri mieltä (N=1), ei kokemusta (N=0)

Myös maksatuksen hakemiseen liittyvän tiedonsaannin kanssa lähes kaikki vastaajista olivat täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että tietoa saatiin tarpeeksi. Vastaajista 5,6 prosenttia oli kuitenkin jokseenkin eri mieltä ja yksi vastaaja täysin eri mieltä tämän kanssa. Avoimista vastauksista selviää, että tietoa maksatuksista ei aina tullut tarpeeksi.

”Tässä oli vähän hankaluuksia. Maksatuksesta piti kysellä ja oli aina vähän myöhässä, eikä ollut tietoa, milloin se tulee.”

”Ois saanut tulla vähän enemmän, olisi voinut olla vähän enemmän tiedotusta maksatuksesta.”

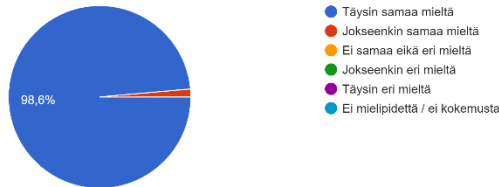
Eräs vastaaja myös totesi tietoa tulleen liikaa ja kritisoi ”joutavana hommana” sitä, että joutui menemään Saarijärvelle asti kurssille siitä, kuinka raha otetaan vastaan. Lisäksi eräs vastaaja toivoi teemahankkeiden kohdalla nopeampia päätöksiä maksatuksesta.

Valtaosa vastaajista oli kuitenkin jälleen sitä mieltä, että tietoa ja apua tuli tarpeeksi. Erään vastaajan mukaan tässä projektissa maksatuskin sujui kohtuullisessa ajassa, kun aiemmin on ollut viiveitä maksatuksen kanssa. Usea vastaaja antoi kiitosta Viisarin henkilöstölle ja tiedonsaannista. Eräs vastaaja sanoi saaneensa hyvin

ohjeita Viisarin Marjalta, mistä tuli semmoinen olo, että hanke on mieluinen. Mainittiinpa siellä muun muassa Viisarin hoitavan asiat paremmin kuin pankkien.

Myös tarkemmin Viisarin henkilöstöstä kysyttäessä lähes kaikki vastaajat olivat tyytyväisiä toimintaan.

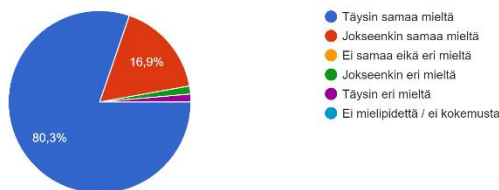
6.2. Palveluultista
71 vastausta

Kuva 29: Viisarin henkilöstö oli mielestäni palveluultista. Täysin samaa mieltä (N=70), jokseenkin samaa mieltä (N=1), ei samaa eikä eri mieltä (N=0), jokseenkin eri mieltä (N=0), täysin eri mieltä (N=0), ei kokemusta (N=0)

Kaikki vastaajista pitivät Viisarin henkilöstä palveluulttiina 98,6 prosentin ollessa täysin samaa mieltä ja yhden vastaajan jokseenkin samaa mieltä väittämän ”Viisarin henkilöstö oli mielestäni palveluultista” kanssa.

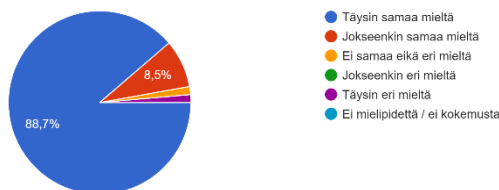
6.1. Helposti tavoitettavissa
71 vastausta

Kuva 30: Viisarin henkilöstö oli mielestäni helposti tavoitettavissa. Täysin samaa mieltä (N=57), jokseenkin samaa mieltä (N=12), ei samaa eikä eri mieltä (N=0), jokseenkin eri mieltä (N=1), täysin eri mieltä (N=1), ei kokemusta (N=0)

Selkeän enemmistön mielestä Viisarin henkilöstö oli myös helposti tavoitettavissa; 80,3 prosenttia oli täysin samaa mieltä ja 16,9 prosenttia jokseenkin samaa mieltä tästä. Vain kahden mielestä henkilöstö ei ollut helposti tavoitettavissa ja avoimissa kommentteissa yksi vastaaja totesi, että ”puhelimeen ei vastata”. Muuten kommentoitiin, että henkilöstö tavoitettiin helposti niin puhelimitse kuin sähköpostitsekin. Niin yhteydenottoa kuin henkilöstön palveluulttiuttakin kuvattiin joustavaksi, hyväksi ja toimivaksi palveluksi.

6.3. Selkokielistä eli puhui ”hankekieltä” ymmärrettävästi
71 vastausta

Kuva 31: Viisarin henkilöstö oli mielestäni selkokielistä eli puhui ”hankekieltä” ymmärrettävästi. Täysin samaa mieltä (N=63), jokseenkin samaa mieltä (N=6), ei samaa eikä eri mieltä (N=1), jokseenkin eri mieltä (N=0), täysin eri mieltä (N=1), ei kokemusta (N=0)

Väittämään ”Viisarin henkilöstö oli mielestäni selkokielistä eli puhui ”hankekieltä” ymmärrettävästi” tuli yksi täysin eri mieltä oleva vastaus. Lisäksi yksi vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä väitteen kanssa. 97,2 prosenttia vastaajista oli siis täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että Viisarin henkilöstö puhui hankkeista ymmärrettävästi. Useissa kommentteissa tuotiin esille, että hankekieli on hankalaa ja hakemusten teksti ”hepreaa”, mutta Viisarilta osattiin avata asioita hyvin selkokielisesti, jos ongelmia hankekielen kanssa tuli.

” Viisarin työntekijät oli selkokielisiä, mutta hakemusten teksti on välillä hepreaa. Sitä ei aina ymmärtänyt ja piti käydä kysymässä Viisarilta. Se ei ollut sinällään Viisarin syytä, mutta paljon papereita ja pieniä osioita, jotka olivat turhauttavia. Viisarilla osattiin kyllä hyvin suomentaa näitä kohtia.”

”Ei aina heti ymmärtänyt, mutta selvensivät kyllä. Kaikkien virkamiesten pitäisi välillä jalkautua kansan pariin, byrokratiasta ja viranomaiskielestä tulee uhka, kun kansalaiset ja virkamiehet eivät enää ymmärrä toisiaan.”

Vastausten perusteella Viisarin toimintaan oltiin hyvinkin tyytyväisiä, eikä suuria kehittämiskohteita tullut esille. Niin tiedonsaantiin kuin henkilöstön toimintaan oltiin tyytyväisiä. Pieniä ongelmia muutamalla haastateltavalla oli ollut rahoituksen ja maksatuksen tiedonsaannin kanssa, sekä yksittäisinä ongelmina mainittiin liiallisen byrokratian määrän ja Hyrrän temppuilu.

Kommenteista tulee ilmi, että vaikka ongelmia olisi ollut, apua ja tietoa saatiin silloin kun sitä tarvittiin. Yleisesti ottaen Viisarin toiminta sai vastaajilta hyvää palautetta.

3.3 Rahoitus

Välirahoituksesta 44 prosenttia (N=27) oli järjestetty kunnan tai kaupungin lainalla. Yhdistyksen omalla rahalla välirahoitus järjestettiin 37,1 prosentissa (N=22) tapauksista. 9,4 prosenttia (N=6) taas järjesti välirahoituksen pankin lainalla. 6,4 prosenttia (N=4) välirahoituksesta oli järjestetty kehittämissyhtiöiden rahalla. Suurin yksittäinen välirahoituksen lähde oli kuntien ja kaupunkien laina. Toiseksi suurin lähde välirahoitukselle oli yhdistyksen omalla raha. Loput olivat yksittäisiä lähteitä, kuten yritys ja lukion perinneyhdistys.

Yhdistysten yksityisestä rahoituksesta suurin osa oli talkootyöllä sekä yhdistyksen omalla rahalla katettua. Talkootyöllä rahoituksen järjesti 29 toimijaa. 34 toimijaa järjesti rahoituksen yhdistyksen omalla rahalla. Yhdessä tapauksessa yksityinen rahoitus oli järjestetty muilta yhdistyksiltä ja yhdessä se oli yrityksiltä. Kommenttien perusteella usean yhdistyksen yksityinen rahoitus oli talkootyön ja yhdistyksen oman rahan yhdistelmä.

3.4 Haasteet

Haastateltavilta kysyttiin, millaisiin haasteisiin he törmäsivät hankkeen toteutuksen aikana. Vastauksista nousi esille monenlaisia haasteita, mutta yleisimmiksi haasteiksi nousi suunnitteluun liittyvät haasteet, talkootyön

sitouttaminen/saaminen paikalle, hankintojen tekeminen sekä maksatukset ja rahoitus. Lisäksi toteutuksessa tapahtui ennalta arvaamattomia asioita, jotka tuottivat haasteita.

Suunnittelun haasteet liittyivät kustannusarvioiden tekemiseen ja työmäärän arviointiin. Niin kustannuksien kuin toteutusvaiheessa tapahtuvan konkreettisen työmäärän suunnittelu etukäteen oli haastavaa. Tämä tuotti hankaluuksia budjetin laatimiseen ja hankkeen aikana jouduttiin hakemaan muutoksia, kun asiat eivät menneetkään suunnitelman mukaan.

”Isoin haaste oli ehkä se, kun alussa tehtiin suunnitelma ja kustannusarvio ja oli niin laaja hanke, että tuli muutoksia. Muutokset meni lopulta ihan joustavasti, mutta kustannusarvion pitäisi olla tosi realistinen, ettei joutuisi hakemaan muutoksia hankkeen sisälle. Sitä ei painotettu, että niissä pitää pysyä niin tiukasti. Niissä ei ollut pelivaraa. Esimerkiksi kun ei saanut rakennuslupia jne. niin se oli työlästä hakea uudestaan muutoksia. Sellaista joustavuutta lisää, pitäisi muutoksia huomioida paremmin, koska niitä tulee aina.”

”Hanke oli haastava, koska oli vähän sellainen tilanne, että hakemukseen laitettiin tietty määrä talkootunteja ja niitä ei hyväksytyt enempää kuin oli merkitty hakemukseen. Talkootyön osuus ylittyi moninkertaisesti ja se oli yllättävä juttu. Ehkä se oli hakuvaiheessa vähän huonosti suunniteltu. Ei jäänyt onneksi lopulta paljoa auki avustuksesta. Tämä hanke oli haastava muutenkin, kun oltiin saatu avustusta muualtakin ja molempien avustuksien kohdentaminen oli haastavaa hommaa. Näiden saaminen kohdalleen oli vaikeaa.”

”Ei muuta kuin talkootyön määrä meni vähän yli ja tuli ylimääräisiä kustannuksia laskelmaan.”

”Välillä haasteena ihmisten sitoutuminen ja että aloitettiin vuotta aikaisemmin, ihmiset vähättelevät suunnittelun merkitystä. Pitkä aika, jossa oli eri teemoja. Talkoovastaavat saivat tehtyä työnsä ajoissa. Budjetti piti laatia hankehakemusta tehtäessä, lopullisia kuluja ei vielä tiennyt, joten budjetointi vuotta aiemmin oli haaste. Ei voinut tietää vielä kaikkia esiintymis- ja matkakuluja sekä esimerkiksi säätä. Budjetoinnin osuus on haastava. Esimerkiksi talkootyön määrä oli oletettua isompi.”

Myös hankintoihin liittyvä kilpailutus koettiin työläänä asiana. Vertailukelpoisia tarjouksia oli vaikea saada. Lisäksi hankintojen tekeminen ja saaminen oli haastavaa, kun tilattuja materiaaleja ei saatukaan aikataulussa. Eräs haastateltava kertoi, että useat hankinnoista piti tehdä nettikaupasta ja se aiheutti epävarmuutta, koska ei olisi mielellään tehnyt hankintoja koneella.

”Kilpailutus, se oli työlästä. Se on tosi työlästä ja saattaa vaikuttaa seuraavissa hankkeissa hankkeiden mielekkyyteen.”

Maksatus ja sen odottelu tuotti haasteita, sillä maksatuksen ja hankkeen toteutuksen välissä saattoi mennä pidempiä aikoja. Odotusaikoja pidettiin liian pitkinä ja tämä tuotti yhdistyksille haasteita. Eräs vastaaja toi esille huolen siitä, että välirahoitusta ei enää saada jatkossa, kun maksatusten viiveet tuottaa kaupungillekin ongelmia. Rahoituksen hankkimista pidettiin muutenkin haasteellisena. Toisaalta taas itse hankkeiden aikatauluja pidettiin muutamassa tapauksessa liian lyhyinä, jonka vuoksi toteuttamisessa oli kiire.

”Pahin ongelma oli maksatuksen viivästyminen, hankinnat piti kesäkuun loppuun mennessä ja maksatus oli vasta maaliskuussa. Liian pitkä maksatuskuvio pienille yhdistyksille.”

”Maksatuksen viiveet, kaupunki kärsii. Pelko saada välirahoitusta tulevaisuudessa.”

”Pitäisi olla ns. eturahoitus, ongelma saada välirahoitusta.”

”Yksityisrahoituksen kerääminen haasteellista. Nopea aikataulu.”

Myös hankkeisiin liittyvää paperityön ja byrokratian määrää pidettiin liian suurena.

Yksi useammin mainittu haaste oli myös talkootyön sitouttaminen. Talkootyötä ei saatukaan usein niin paljoa paikalle, kun aluksi oli odotettu. Ihmiset sanoivat osallistuvansa talkootöihin, mutta eivät lopulta tulleetkaan paikalle, jolloin työt kasaantuivat helposti pienelle joukolle ihmisiä.

”Itse joutui tekemään paljon töitä, vaikka yhdistys oli sopinut talkootyötä. Oli haasteellista saada talkoisiin mukaan, joihin olivat joskus sitoutuneet.”

”Aika oli haaste ja talkootyö jäi vain harvojen ja valittujen osalle, sitä sitten tehtiin aika isolla työllä. Ulkotyöt olivat myös haaste, kun esimerkiksi talvella ja välillä myös kesällä ei voinut tehdä mitään. Rakentaminen jäi syksyyn ja kevääseen.”

Muita esille nousseita haasteita oli esimerkiksi hankkeen aikana tapahtuneet viivästyksset aikataulussa. Lisäksi suunnittelua pienillä henkilöresursseilla pidettiin haastavana ja ihmisiä kaivattiin lisää toimintaan mukaan.

Myös Hyrrästä ja siihen liittyvistä ongelmista tuli useampi kommentti. Sen järjestelmä koettiin hankalana ja sen toiminnassa oli ongelmia.

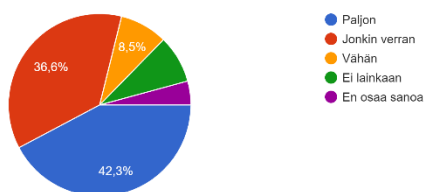
Muina yksittäisinä haasteina mainittiin yhteydenpito ELY-keskuksen kanssa, yllättävät asiat kuten sairastuminen, työtapaturma, sääolot sekä paikalle palkattu työvoima ei saapunutkaan paikalle ja jouduttiin hankkimaan nopeasti uutta työvoimaa.

Kaikissa hankkeissa ei kuitenkaan ollut mitään merkittäviä haasteita ja osa haastateltavista hankkeiden menneen hyvin ja ongelmitta.

3.5 Rahoituksen vaikuttavuus

Rahoituksen vaikuttavuuden osalta haastateltavilta kysyttiin miten rahoitus on vaikuttanut yhdeksään eri asiaan; kylän ja alueen peruspalveluiden säilymiseen, asuinympäristön viihtyvyyteen ja toimivuuteen, sosiaalisen pääoman kasvuun, kylän tai yhteisön muuhun omaehtoiseen kehittämiseen, nuorten osallistumiseen, kansainvälistymiseen, paikallisen kulttuuritarjonnan lisääntymiseen, yhdistystoiminnan osaamiseen ja tehokkuuden parantamiseen sekä yhteistyö- ja sidosryhmäverkostojen syntymiseen. Vaikuttavuutta haastateltavat voivat arvioida vastausvaihtoehdoilla paljon, jonkin verran, vähän, ei lainkaan tai en osaa sanoa. Vastausvaihtoehtojen lisäksi aiheesta sai antaa vapaita kommentteja.

10.1.1. Kylän / alueen peruspalvelujen säilymiseen
71 vastausta

Kuva 32: Miten myönnetty rahoitus on vaikuttanut kylän/alueen peruspalvelujen säilymiseen? Paljon (N=30), jonkin verran (N=26), vähän (N=6), ei lainkaan (N=6), en osaa sanoa (N=3)

Paljon rahoitus vaikutti kylän ja alueen peruspalvelujen säilymiseen 42,3 prosenttien mielestä. 36,6 prosenttien mukaan rahoitus vaikutti tähän jonkin verran. 8,5 prosenttien mukaan rahoitus vaikutti vähän ja 8,5 prosenttien mukaan se ei vaikuttanut tähän lainkaan. 4,3 prosenttia vastaajista, ei osannut sanoa onko rahoituksella ollut tähän vaikutusta.

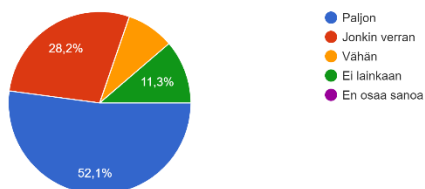
Kylän tai alueen peruspalvelujen säilymiseen liittyen useat vastaajat toivat esille, että hankkeilla oli paljon vaikutusta heidän oman yhdistyksensä toimintaan, muttei välttämättä niinkään kylän toimintaan, ainakaan suoraan.

” Vaikuttavuus tuli lähinnä yhteisöllisyyden vahvistamisesta. Kulttuuritarjonta vahvistui. Näiden kautta toi tietoisuutta kylästä ja vaikuttavuus tulee sitä kautta, että kylä jaksaa elää. Peruspalveluihin ei sinällään vaikuta, mutta ehkä välillisesti.”

”Kyläyhdistys osti rakennuksen kylän yhteiseen virkistys- ja harrastuskäyttöön, ja tämä hanke paransi kiinteistön tasoa ja palveluvalmiutta oleellisesti. Myös käytettävyys lisääntyi, kun liikuntarajoitteisille saatiin rakennettua ramppi. Vaikutus kylään kuitenkin pientä. Kyläyhdistyksellä kaksi varsinaista aktiviteettia vuodessa. Rosvopaistipäivällinen ja paikalliset ja vierailijat käyvät silloin vierailemassa, tähän tapahtumaan hanke vaikutti huomattavasti. Muuta suoranaista vaikutusta ei ole kyläyhteisöön.”

” Ei vaikuttanut palveluiden säilymiseen, mutta tuonut uutta alueelle.”

10.1.2. Asuinympäristön viihtyisyyteen ja toimivuuteen
71 vastausta

Kuva 33: Miten myönnetty rahoitus on vaikuttanut asuinympäristön viihtyisyyteen/toimivuuteen? Paljon (N=37), jonkin verran (N=20), vähän (N=6), ei lainkaan (N=8), en osaa sanoa (N=0)

Asuinympäristön viihtyisyyteen tai toimivuuteen rahoitus on vaikuttanut paljon 52,1 prosentissa hankkeista ja jonkin verran rahoituksella oli vaikutusta 28,2 prosentin mukaan. 8,5 prosenttia sanoi, että rahoituksella on ollut tähän vähän vaikutusta ja 11,3 prosentin mukaan rahoituksella ei ole ollut tähän lainkaan vaikutusta.

Avoimien vastauksien perusteella rahoituksella tehdyillä hankkeilla on ollut vaikutusta nimenomaan viihtyisyyden lisääntymiseen.

” Näkyy parasta aikaakin ulos katsomalla, että se on elävöittänyt aluetta. ”

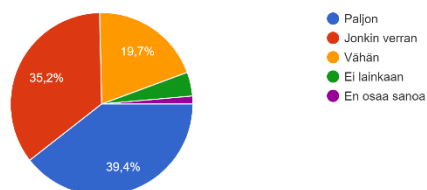
”Se on selvä, että rakennus on viihtyisämpi, kun se ei ole kaatumispisteessä.”

Erityisesti vaikutukset toimivuuteen ja viihtyisyyteen näkyvät hankkeen toteuttajien omassa piirissä.

”Käytännöllisemmät tilat, joilla saatiin parannettua yhdistyksen toimintaa ja tapahtumien järjestelyä. Myös visuaalinen puoli parani, kun ulkoasu muuttui paremmaksi.”

”Ei asuinympäristön viihtyisyyttä sinällään, mutta oman alueen viihtyisyyttä lisännyt huomattavasti.”

10.1.3. Sosiaalisen pääoman kasvuun
71 vastausta

Kuva 34: Miten myönnetty rahoitus on vaikuttanut sosiaalisen pääoman kasvuun? Paljon (N=28), jonkin verran (N=25), vähän (N=14), ei lainkaan (N=3), en osaa sanoa (N=1)

Sosiaalisen pääoman kasvuun rahoituksen katsoi vaikuttaneen paljon 39,4 prosenttia vastaajista ja jonkin verran 35,2 prosenttia. 19,7 prosenttia katsoi sen vaikuttaneen vähän ja 4,3 prosenttia ei lainkaan. Usea vastaaja toi esille, että sosiaalinen pääoma kasvoi jo hankkeen toteuttamisen yhteydessä, kun hankkeiden toteuttamiseen lähti mukaan paljon ihmisiä talkootyöhön.

” Kohtuullisen pieni porukka, joten hanke on haaste koko porukalle. Mutta yksistään hankkeen käynnistäminen ja liikkeellepano lisää sosiaalista kanssakäymistä useampien henkilöiden kanssa ja kaikki kylän aktiviteetit lisäävät tätä.”

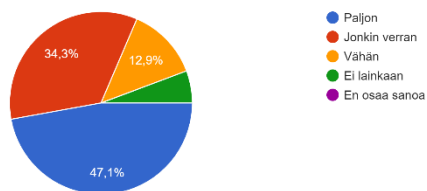
Hankkeiden toteutuksella mahdollistettu tilojen parantaminen ja luominen lisäksi mahdollistaa jatkossakin toiminnan ylläpitämistä ja kehittämistä sekä tapahtumien järjestämistä.

”Se oli yksi tavoitteista, samoin yhteisöllisyyden lisääminen. Alueesta tuli koko kansan yhteinen tapaamispaikka, sillä on herätelty vanhojen ja nuorten keskinäistä toimintaa. Erilaisia tapahtumia on tulossa, järjestetään mm. vanhemmalle väestölle ohjeistettua toimintaa esimerkiksi ulkokuntoiluvälineitä ja yhteisiä tapahtumia nuorison kanssa.”

”Sitä kautta vaikuttaa paljon, että mahdollistaa toiminnan kehittämisen, kun tilat ovat kunnossa. Inva-we laajentaa käyttäjäkuntaa, kun myös liikuntarajoitteiset voivat osallistua ja tilaa voi vuokrata eteenpäin. Väki alkaa olla jo iäkstä.”

”Ihmiset ovat siellä kimpassa ja siellä on muutakin sosiaalista kanssakäymistä samassa yhteydessä. Lisäksi esimerkiksi pari viikkoa sitten oli tapahtuma, jossa oli kävi väkeä kunnan ulkopuoleltakin.”

10.1.4. Kylän / yhteisön muuhun omaehtoiseen kehittämiseen
70 vastausta

Kuva 35: Miten myönnetty rahoitus on vaikuttanut kylän/yhteisön muuhun omaehtoiseen kehittämiseen? Paljon (N=33), jonkin verran (N=24), vähän (N=9), ei lainkaan (N=4), en osaa sanoa (N=0)

Lähes puolet vastaajista oli sitä mieltä, että rahoitus on vaikuttanut kylän tai yhteisön muuhun omaehtoiseen kehittämiseen. Tätä mieltä oli 47,1 prosenttia vastaajista. Jonkin verran vaikutusta oli 34,3 prosentin mukaan. 12,9 prosentin mukaan vaikutusta oli vähän ja puolestaan 5,7 prosenttia vastasi, ettei vaikutusta ole lainkaan.

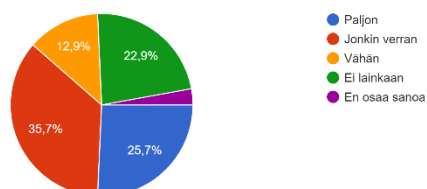
Useampi vastaajista sanoi, että innostusta ja halua omaehtoiseen kehittämiseen on ollut.

”Kyllä siinä omaehtoista kehittämishalua oli. Talon yhteyteen saatu muun muassa kota ja tämmöisiä. Kalastus- ja metsästysseuraan vaikutti myös, positiivisia vaikutuksia. Pöytäkeskustelussa syntyviä tuntumia, että hyvä hanke ja nostanut näiden yhteisöjen itsetuntoa.”

Eräs haastateltavista kuitenkin sanoi hankkeen toteutuksen vieneen yhdistyksen voimavaroja niin, ettei omaehtoista kehittämistä ole tapahtunut:

”Päinvastoin, voimat on niin lopussa, ettei lähetä ihan heti uuteen hankkeeseen.”

10.1.5. Nuorten osallistumiseen
70 vastausta

Kuva 36: Miten myönnetty rahoitus on vaikuttanut nuorten osallistumiseen? Paljon (N=18), jonkin verran (N=25), vähän (N=9), ei lainkaan (N=16), en osaa sanoa (N=2)

Nuorten osallistumiseen 25,7 prosenttia vastaajista sanoi rahoituksen vaikuttaneen paljon. Jonkin verran se vaikutti 35,7 prosentin mukaan. Rahoituksella oli vähän vaikutusta nuorten osallistumiseen 13 prosentissa

hankkeista. 22,9 prosenttia sanoi, ettei rahoituksella ollut lainkaan vaikutusta nuorten osallistumiseen ja 2,9 prosenttia sanoi, etteivät tiedä onko rahoituksella ollut vaikutusta nuorten osallistumisen suhteen.

Avoimista vastauksista selviää, että nuorten osallistuminen ei ole niin yksiselitteinen asia. Vastauksissa sanotaan, ettei käyttäjien ikäjakaumaa ole seurattu ja toisaalta ongelmana nuorten osallistumisen lisäämisessä on nuorten vähäinen määrä.

”Vain kolme nuorta, joista erityisesti yksi kuitenkin osallistunut. Kapasiteettia nuorille olisi.”

Vastauksista nousee myös esille, että vaikei hankkeella välttämättä ole vielä ollut vaikutusta nuorten osallistumiseen, ajatuksia ja halua nuorten osallistamiseen kuitenkin on.

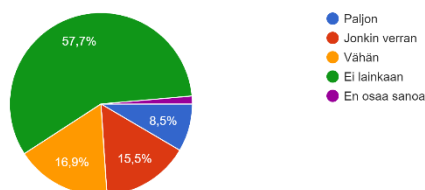
” Ei hirveästi vielä tähän mennessä, mutta yksi ajatus on kesällä, kun on paljon väkeä, nuoriso voisi pitää esim. kahvilaa siinä pihassa. Toistaiseksi ei ole kuitenkaan vielä tällöistä pidetty.”

”Ei ole varmaa tietoa tästä, mutta voisi kuvitella, että talon houkuttavuus lisääntyy nuorten keskuudessa, kun on uusia digitaalisia laitteita.”

Eräässä hankkeessa lähtökohtana oli muun muassa nuorison huomioiminen ja hankkeella oli positiivisia vaikutuksia poikkeusaikanakin, kun sitä voitiin hyödyntää esimerkiksi opetuksessa.

”On vaikuttanut, korona-aikanakin pidettiin oppitunteja puistossa (esimerkiksi biologian tunteja). Koko hanke lähti siitä, kun etsittiin nuorille kokoontumispaikkaa ja koululaiset tekivät suunnitelmia, josta jalostettiin lopulliset suunnitelmat. Nuorisovaltuusto ja sekä päättäjät olivat valitsemassa suunnitelmia, ikäihmiset huomioiden.”

10.1.6. Kansainvälistymiseen
71 vastausta

Kuva 37: Miten myönnetty rahoitus on vaikuttanut kansainvälistymiseen? Paljon (N=6), jonkin verran (N=11), vähän (N=12), ei lainkaan (N=41), en osaa sanoa (N=1)

Viisarin myöntämällä rahoituksella on ollut vähiten vaikutusta yritysten kansainvälistymiseen. Kuuden vastaajan, eli 8,5 prosentin mukaan rahoituksella on ollut paljon vaikutusta kansainvälistymiseen. Jonkin verran vaikutusta taas on ollut 15,5 prosentissa hankkeita. Sen sijaan 57,7 prosenttia, eli yli puolet vastaajista sanoi, että rahoituksella ei ollut lainkaan vaikutusta kansainvälistymiseen. 16,9 prosenttia taas vastasi rahoituksella olleen vähän vaikutusta kansainvälistymiseen.

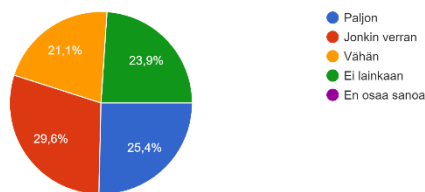
Useissa avoimissa vastauksissa tuotiinkin esille, ettei yhdistyksen/hankkeen tarkoituksena ole kansainvälistyminen. Avoimissa vastauksissa tuodaan esille myös sitä, että vaikka kansainvälistyminen ei ole tarkoituksena, niin toivotaan että panostamalla yhdistyksen tai alueen hyvinvointiin voidaan kuitenkin houkutella myös lisää matkailijoita alueelle. Eräs vastaaja kuvasi sitä näin:

”Tähän ei ole satsattu, joten ei vaikutusta siihen. Keskitytään ensisijaisesti oman kylän toimintaan, ei riitä voimavarat kansainvälistymiseen. Toivotaan että oman kylän hyvinvointi näkyy ulkopuolelle ja houkuttaa sitä kautta. Mutta kansainvälistymiseen itsessään ei ole panostettu sen kummemmin, se on työlästä ja sitovaa.”

Myös eräs toinen vastaaja kuvasi kansainvälistymistä samankaltaisesti:

”Tässä hankkeessa ei ollut kyse kansainvälistymisen tavoittelusta, mutta alueella liikkuu eri kansalaisuuksia, joten näkyy myös kansainvälisyttä. Esimerkiksi kilpailun teokset ovat näytillä ja sitä käyvät ihmiset katsomassa. Siinä mielessä sillä on kansainvälistä vaikutusta, kun houkuttavat turisteja katselemaan.”

10.1.7. Paikallisen kulttuuritarjonnan lisääntymiseen
71 vastausta

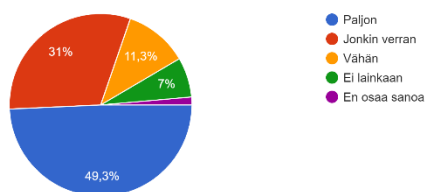
Kuva 38: Miten myönnetty rahoitus on vaikuttanut paikallisen kulttuuritarjonnan lisääntymiseen? Paljon (N=18), jonkin verran (N=21), vähän (N=15), ei lainkaan (N=17), en osaa sanoa (N=0)

25,4 prosenttia vastaajista sanoi, että rahoitus on vaikuttanut paljon paikallisen kulttuuritarjonnan lisääntymiseen. 29,6 prosenttia taas katsoi, että rahoitus on lisännyt jonkin verran paikallista kulttuuritarjontaa. 21,1 prosentin mukaan rahoitus on lisännyt sitä vähän ja 23,9 prosenttia sanoi, ettei rahoitus ole vaikuttanut siihen lainkaan.

Kulttuuritoiminnan lisääntymisen vaikutukset ovat tulleet pitkälti siitä, että tilat mahdollistavat erityyppisten tapahtumien järjestämisen jatkossa. Toisaalta myös kulttuurin määrittäminen jätti vastauksia epäroiviksi, kun toimintaa ei osattu varsinaisesti laskea ehkä perinteiseksi kulttuurin harjoittamiseksi ja näin ollen vaikutuksia oli vaikea nähdä.

”Riippuu vähän siitä mikä lasketaan kulttuuriksi. Lisännyt koiraharrastajien toimintaa, mutta ei perinteisessä mielessä.”

10.1.8. Yhdistystoiminnan osaamiseen ja tehokkuuden parantamiseen
71 vastausta

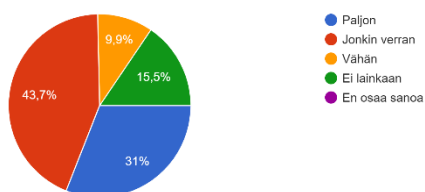

Kuva 39: Miten myönnetty rahoitus on vaikuttanut yhdistystoiminnan osaamiseen ja tehokkuuden parantamiseen? Paljon (N=35), jonkin verran (N=22), vähän (N=8), ei lainkaan (N=7), en osaa sanoa (N=1)

Lähes puolet vastaajista, 49,3 prosenttia, katsoivat rahoituksen vaikuttaneen paljon yhdistystoiminnan osaamiseen ja tehokkuuden parantamiseen. Jonkin verran vaikutusta sillä katsoi olevan 31 prosenttia vastaajista. 11,3 prosenttia katsoi vaikutusta olleen vähän ja 7 prosenttia oli sitä mieltä, ettei sillä ollut lainkaan vaikutusta.

Haastatteluista selviää, että jo hankkeiden toteuttaminen yhdessä on parantanut ja kehittänyt yhdistystoimintaa sekä lisännyt osaamista esimerkiksi paperihommien hoidossa. Eräs vastaaja kuvasi hankkeiden tekemisen lisänneen osaamista, mutta toisaalta olleen hankalaa ja hermoja kiristävää.

10.1.9. Yhteistyö- ja sidosryhmäverkostojen syntyymiseen
71 vastausta

Kuva 40: Miten myönnetty rahoitus on vaikuttanut yhteistyö- ja sidosryhmäverkostojen syntyymiseen? Paljon (N=22), jonkin verran (N=31), vähän (N=7), ei lainkaan (N=11), en osaa sanoa (N=0)

Yhteistyö- ja sidosryhmäverkostojen syntyymiseen rahoitus vaikutti paljon 31 prosentin mukaan. 43,7 prosentin mukaan rahoitus vaikutti jonkin verran. 9,9 prosenttia sanoi sen vaikuttaneen vähän ja 15,5 prosenttia vastasi, ettei rahoitus vaikuttanut lainkaan tähän.

Vastauksista selviää, että monella hankkeella voi olla välillisesti vaikutusta verkostojen syntyymiseen. Tilat esimerkiksi mahdollistavat vuokrauksen ja tapahtumien järjestämisen kautta uusien kontaktien syntyymisen. Paremmassa kunnossa olevat tilat myös lisäävät mielenkiintoa tiloja kohtaan.

”Sillä tapaa, että vakituiset talonkäyttäjät ovat tyytyväisempiä ja lisää talon mielenkiintoa. Sitä kautta parantaa näiden tahojen kanssa yhteistyötä.”

”Ei varmaan muuten kuin sen kautta, että ulkopuoliset yhdistykset voi pitää siellä kokouksia ja toiminta lisääntyä jatkossa. Sitä kautta tulee uusia kontakteja.”

Parissa tapauksessa hanke on myös lujittanut suhdetta oman kunnan tai kaupungin kanssa ja kunta on lähtenyt mukaan tukemaan toiminnassa.

”Ainakin se on vaikuttanut väleihin kunnan kanssa, kunta on suhtautunut myötämielisesti hankkeeseen ja tehnyt esimerkiksi aluevalaistuksen. Kunta on myös hankkinut paikalle jäteastian jne. paikalle, tämmöistä yhteistyötä siinä on tapahtunut.”

”Siinä mielessä on, että kaupunki on kaupunginjohtajaa myöten antanut hyvää palautetta. Suhdeverkosto ja kylien verkostoituminen keskenään kasvoi, sekä kaupungin yhteistyö vahvistui hankkeen myötä.”

Osa vastaajista sanoi, ettei hankkeen tavoitteena ollut verkostojen kasvattaminen. Lisäksi yksi vastaajista toi esille, ettei näitä vaikutuksia ole nähtävissä vielä tässä vaiheessa.

Rahoituksen välttämättömyydestä kysyttäessä kävi ilmi, että rahoitus oli lähes kaikille välttämätön hankkeen toteuttamiseksi; näin vastasi 68 vastaajaa. Vain 3 vastaajista vastasi, ettei rahoitus ollut välttämätön. Avoimissa vastauksissa tästä sanottiin, että rahoitus ei olisi ollut välttämätön, sillä rahoitus olisi ajan kanssa saatu luultavasti kasaan jollain toisellakin tavalla, mutta rahoitus helpotti ja nopeutti huomattavasti hankkeen toteuttamista.

Yhteenvedona voikin todeta, että Viisarin myöntämällä rahoituksella on ollut merkittäviä vaikutuksia monella osa-alueella. Kaikkiin osa-alueisiin rahoitus ei välttämättä ole hankkeen luonteesta riippuen vaikuttanut, eikä se ole tarkoituksenmukaistakaan, mutta jollain toisella osa-alueella sillä on voinut siitä edestä olla suuri merkitys. Rahoituksen merkityksestä kertoo myös se, että vain kolme hanketta 71:stä hankkeesta olisi voitu toteuttaa ilman rahoitusta.

Jos tarkastelee ainoastaan vaikuttavuudesta annettuja ”paljon”-vastauksien määrää, niiden perusteella rahoitus on vaikuttanut eniten asuinympäristön viihtyisyyteen/toimivuuteen liittyen (51,4 %). Tämä on jokseenkin luonteva tulos, kun usealla hankkeella on ollut tarkoitus parantaa yhteisön ja alueen yhteisiä tiloja, esimerkiksi kylätalojen kunnostuksilla ja liikunta/vapaa-ajan paikkojen luomisella. Paljon vaikutusta rahoituksella on ollut myös yhdistystoiminnan osaamisen ja tehokkuuden parantamiseen (50 %). Rahoituksella voi katsoa olleen merkittävää vaikutusta myös alueen/yhteisön omaehtoiseen kehittämiseen (47 %). Nämäkin vaikutus tulee jo siitä, että hankkeen yhteydessä alueen ja yhteisön sisällä tehdään yhteistyötä hankkeen toteuttamiseksi. Tämä toisaalta hioo ihmisiä yhteen ja toisaalta lisää innostusta varsinkin onnistumisien kautta ylläpitää ja kehittää aluetta.

Sen sijaan kansainvälisyyteen rahoituksella on ollut kaikista kohdista selkeästi vähiten vaikutusta. Tähän selittävänä tekijänä on se, että hankkeita on toteutettu usein pienissä yhteisöissä ja kylissä ja hankkeilla on pääsääntöisesti ollut tarkoituksena ylläpitää omaa toimintaa, eikä kansainvälistyminen ole toiminnan tavoitteena. Kuitenkin rahoituksella katsottiin voivan olla välillistä vaikutusta myös kansainvälistymiseen, kun rahoituksilla aikaansaadut tavoitteet voivat lisätä ihmisten mielenkiintoa aluetta kohtaan.

Yli puolet vastaajista olivat hakeneet Viisarilta rahoitusta aikaisemmin. 37 oli hakenut rahoitusta aikaisemmin ja 34 vastasi etteivät ole hakeneet aikaisemmin rahoitusta. Avoimista vastauksista käy ilmi, että usein joko yhdistyksessä on aiemmin haettu rahoitusta tai yhteyshenkilöllä on aiempaa kokemusta hakemisesta jonkin toisen yhdistyksen kautta.

Aiemmin rahoitusta hakeneet kuvailivat pääosin avoimissa vastauksissa tämän hakemiskerran menneen hyvin edelliseen kertaan verrattuna. Osa kuvaili tämän menneen jo helpommin, mutta toisaalta kommentoitiin, että hankkeet ovat haastavia joka kerta.

”Tämä yhdistys ei ole aiemmin hakenut, mutta haastateltava on kahteenkin kertaan aiemmin ollut hakemassa. Tämä hanke oli koostaan huolimatta rakenteeltaan selväpiirteinen. Pyydettiin tarjoukset usealta toimittajalta, jotka sisälsivät lähes kaiken mitä siihen kuului. Erinäisiä yksityiskohtia oli vähemmän kuin muissa hankkeissa.”

97,2 prosenttia (N=69) vastaajista suosittelisi Viisarin rahoitusta muille. Yksi vastaaja sanoi, että suosittelisi rahoitusta todennäköisesti ja yksi vastaajista vastasi, että ei ehkä suosittelisi sitä. Avoimissa vastauksissa tuodaan esille, sitä kuinka paljon apua rahoituksesta on varsinkin pienille yhdistyksille. Eräs haastateltava totesi rahoituksesta saatavaan apuun nähden hakemisen olevan lopulta kevyt prosessi. Toisaalta kehoitettiin harjoittamaan hermoja ennen hakemista. Lisäksi yksi vastaaja oli sitä mieltä, että teemahankkeet ovat toimivampia ja helpompia rahoituskuvioiden osalta kuin tavalliset hankkeet, jotka ovat työlämpiä.

3.6 Hankkeen toteutus

Hankkeen toteutukseen liittyviä asioita kartoitettiin kysymyksillä hankkeen tavoitteiden toteutumisesta ja kuinka toteutus vaikutti yhteisön muuhun toimintaan.

Hankesuunnitelmaan kirjatuihin tavoitteista valtaosa vastaajista sanoi hankkeen tavoitteiden toteutuneen. Näin vastasi 58 vastaajaa ja useat heistä kuvasivat vielä tavoitteiden toteutuneen juuri kuten pitikin. 8 vastaajista sanoi tavoitteiden ylittyneen ja 5 vastaajista sanoi tavoitteiden alittuneen. Eräs vastaaja kuvasi alittumisen johtuvan hankkeen haastavasta pyörittämisestä:

”Ehkä hieman alittuivat, oli niin monta juttua hankkeessa, että siitä tuli vähän kinkkinen pyörittää. Monelta osin toteutuivat kuitenkin.”

Hankkeen tärkeimmäksi saavutukseksi haastatellut usein sanoivat juuri sen tavoitteen saavuttamisen, mitä he hankkeella lähtivätkin hakemaan. Tehdyt investoinnit, kunnostamis- ja rakennustyöt ja alueen kehittäminen olivat tärkeitä saavutuksia, jotka tuovat alueelle hyötyä vielä jatkossakin lisäämällä esimerkiksi alueen vetovoimaisuutta ja mahdollisuuden tarjota ihmisille enemmän tiloja ja aktiviteetteja, sekä laajentaa tilojen käyttöä ja toimintaa myös uusille kohderyhmille esimerkiksi esteettömien tilojen kautta. Tärkeinä saavutuksina kerrottiin myös kasvaneista yhteistyöverkostoista ja lisääntyneestä yhteisöllisyydestä.

Kun haastateltavilta kysyttiin miten hankkeen toteuttaminen vaikutti yhteisön muuhun normaalin toimintaan, useimmat kuvasi hankkeen toteutuksella olleen positiivinen ja aktivoiva vaikutus yhteisössä. Hankkeen toteutuksen kuvattiin toisaalta voimistaneen ja tehostaneen yhteistyötä, sekä piristäneen yhdistyksien ja koko yhteisöjen toimintaa. Toisaalta muutama kuvasi hankkeen toteutuksen vieneen voimia ja aikaa muulta toiminnalta toteutuksen aikana.

Suurin osa vastanneista totesi, ettei toimintaympäristössä tapahtunut hankkeen aikana sellaisia muutoksia, joilla olisi ollut vaikutusta hankkeen etenemiseen ja toteuttamiseen. Toisaalta eräässä hankkeessa tapahtui merkittäviäkin muutoksia, jotka vaikuttivat hankkeen toteuttamiseen.

”Tekniikan kehittyminen hankkeen aikana muutti totaalisesti hankkeen toteutusmallin. Tekniikka muuttui niin paljon, että se kannatti toteuttaa eri tavalla kuin alun perin suunniteltiin.”

Muita mainittuja muutoksia oli lähinnä henkilövaihdokset hankkeiden loppuvaiheessa.

Haastateltavilta kysyttiin myös, mitä he tekisivät nyt toisin, jos he aloittaisivat uudelleen toteuttamaan vastaavanlaista hanketta. Moni vastasi, ettei välttämättä tekisi mitään toisin, sillä hanke onnistui kuten pitikin ja asiat menivät kuten suunniteltiinkin. Vastauksissa kuitenkin tuli esiin useita hankkeen toteutuksen ongelmakohtia.

Hankkeisiin liittyvä suunnittelu ja paperityöt mainittiin useasti semmoisina asioina, mitkä tehtäisiin jatkossa toisin. Paperitöihin kaivattaisiin enemmän apua ja niiden hoitaminen haluttaisiin ulkoistaa. Suunnittelun kuvattiin olevan työläs ja raskas prosessi. Eräs haastateltava kuvasi ottavansa jatkossa lisää aikaa suunnitteluun, kun taas eräs toinen kaipasi enemmän asiantuntija-apua jo suunnitteluvaiheeseen. Eräässä hankkeessa oli ollut yhtäaikaaisesti kaksi avustusta ja näiden kohdentaminen oikein kuvattiin työlääksi.

”Hankehakemuksen tekeminen oli vaikeampaa, kun aiemmin laadittu hankesuunnitelma ei ollut enää ajanmukainen. Pitäis käyttää pienissäkin asioissa asiantuntijoita jo hankesuunnitelmissa. Suunnitteluvaiheessa jo käytettäisiin enemmän asiantuntijoita, vaikka pienistä hankkeista kyse.”

”Suurin ongelma oli, kun käytettiin kahta eri avustusta, niin nyt osaisi suunnitteluvaiheessa ottaa paremmin huomioon molempien kohdentamisen. Hankala kuvio, johtui hyvin pitkälle siitä, kun toiseen avustukseen liittyi wc-pintaremontti, mutta se tulikin siinä toteutusvaiheessa esille, ettei pienellä pintaremontilla selvitäkään, jonka takia haettiin vielä toista tukea. Kaksi päällekkäistä avustusta aiheutti ongelmia, se oli todella työlästä.”

Muutenkin hankkeiden toteutukseen kaivattaisiin enemmän ihmisiä mukaan. Erityisesti talkootyövoima haluttaisiin sitouttaa jatkossa paremmin, jotta ei kävisi niin, ettei ketään ilmaannukaan talkoisiin paikalle.

Myös rahoituskuviot ja budjetointi oli asioita, mitä mietittäisiin jatkossa tarkemmin.

”Ehkä vielä tarkemmat sopimukset ennen minkään maksamista, siitä mikä maksaa mitäkin, että budjetin pitäminen olisi helpompaa. Tarkempi budjetointi, taloudenhallinta, eli kustannuspaikat olisivat vielä selkeämmät. Muuten meni hyvin.”

3.7 Viisarin toiminta tulevaisuudessa

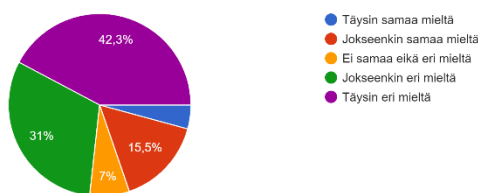
Haastattelussa kysyttiin haastateltavien mielipidettä Viisarin tarpeellisuudesta ja hyödyllisyydestä. Lähes poikkeuksetta vastaajat pitivät Viisarin toimintaa tarpeellisena ja hyödyllisenä maaseudun kehittämisen ja yhdistysten toiminnan kannalta. Viisarin toiminta nähtiin tarpeellisena haja-asutusalueen kehittämisessä ja pienten yhdistysten toiminnan tukijana. Haastateltavat toivat esille sitä, että Viisarin myöntämät rahoitukset ovat tärkeitä pienille yhdistyksille, joilla ei olisi muuten varaa toteuttaa hankkeita ja kehittää toimintaansa. Toisaalta harmiteltiin sitä, etteivät ihmiset välttämättä joko tiedä rahoituksen mahdollisuudesta tai osaa hakea sitä, ja näin ollen moni rahoitusta tarvitseva taho ei pysty toteuttamaan hankkeita. Lisäksi byrokratian määrä koetaan vaikeaksi.

”Yhden kyläyhteisön näkökulmasta pienet rahat liikkuvat, mutta tärkeä rooli matalan kynnyksen maaseudun kehittäjänä ja auttajana. Kyllä siitä etua on niille, jotka vaan osaavat sitä käyttää. Kaikki eivät ymmärrä, että rahoitusta voi hakea. Yritetty tuoda tuen mahdollisuutta esille esittelemällä hanketta ja sen rahoitusta esimerkiksi lehdissä. Puhutaan pienistä rahoista lopulta, byrokratia pienemmäksi. Viisarin kanssa välirahoitus on vaikeampi. Kunnilta voi saada helpommin rahaa. Silti Viisarilla oma tärkeä rooli.”

”Viisari on tarpeellinen maaseudun kehittämiseen, mutta tuntuu jotenkin turhan raskaalta se kuvio, että prosessin ja hyväksynnän pitää mennä vielä ELY-keskuksen ja muiden kautta, mikä viivästyttää ja monimutkaistaa prosessia. Byrokratian vähentäminen ja rakenteen yksinkertaistaminen olisi tarpeellista.”

Haastateltavilta kysyttiin myös siitä, millaista toimintaa he haluavat Viisarilta tulevaisuudessa. Haastateltavilta kysyttiin yhteydenpidosta, neuvonnan ja infotilaisuuksien määrästä ja hakemusten täyttämisestä. Näin voitiin kartoittaa tarkemmin millainen rooli Viisarilla voisi olla jatkossa hanketoteuttajien tukena.

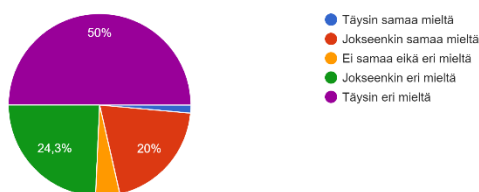
18.1. Toivoisin aktiivisempaa yhteydenpitoa hankkeen aikana
71 vastausta

Kuva 41: Millaista toimintaa toivoisitte Viisarilta tulevaisuudessa? Toivoisin aktiivisempaa yhteydenpitoa hankkeen aikana. Täysin samaa mieltä (N=3), jokseenkin samaa mieltä (N=11), ei samaa eikä eri mieltä (N=5), jokseenkin eri mieltä (N=22), täysin eri mieltä (N=30), ei kokemusta (N=0)

Hankkeiden osalta pääsääntöisesti ei toivota aktiivisempaa yhteydenpitoa Viisarin taholta. Riittää, että Viisarin henkilöstö on tavoiteltavissa, silloin kun hankkeen toteuttajat itse tarvitsevat neuvontaa. Toisaalta osa vastaajista toteaa, ettei haittaa, jos kysellään kuulumisia tai tullaan vaikka käymään paikan päällä kahvilla. Talkoisiinkin pyydettiin mukaan osallistumaan, jos vain haluaa. Lähtökohtaisesti yhteydenpito on kuitenkin ollut riittävää eikä sen määrää tarvitse lisätä.

18.2. Toivoisin kattavampaa neuvontaa
70 vastausta

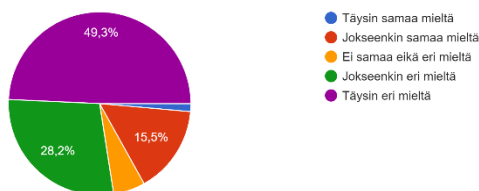

Kuva 42: Millaista toimintaa toivoisitte Viisarilta tulevaisuudessa? Toivoisin kattavampaa neuvontaa. Täysin samaa mieltä (N=1), jokseenkin samaa mieltä (N=14), ei samaa eikä eri mieltä (N=3), jokseenkin eri mieltä (N=17), täysin eri mieltä (N=35), ei kokemusta (N=0)

Moni vastaaja ei myöskään kaivannut neuvontaa lisää. Sen sijaan vastaajat olivat sitä mieltä, että ohjaus ja neuvonta kohdistetaan niille, jotka sitä tarvitsevat. Lisäksi peräänkuulutettiin neuvonnan suhteen myös aktiivisuutta hanketoimijoiden omalta osalta, eli kysytään neuvoa silloin kun sitä tarvitaan.

” Ei tarvinnut, kun luvat oli saatu ja työt lähtivät käyntiin, tämän tyyppisessä (rakentamis)hankkeessa ei olisi enää tarvinnut enempää yhteydenpitoa. Erityyppisessä hankkeessa voi olla eri asia, jos toteuttajilla ei ole osaamista. Hyvä puoli on se, että on sähköposti- ja puhelinyhteydet. Viisari rohkaiseekin yhteydenottoon, joka on hyvä asia. Esimerkiksi jos ensimmäistä kertaa lähtee hankkeeseen, niin on hyvä, että rohkaistaan ottamaan yhteyttä, jos tulee jotain.”

18.3. Toivoisin suurempaa vastuuta hakemusten täyttämässä
71 vastausta

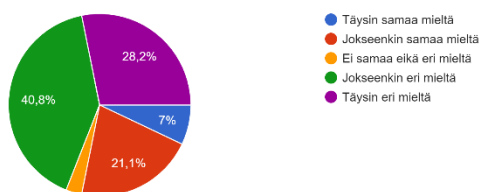
Kuva 43: Millaista toimintaa toivoisitte Viisarilta tulevaisuudessa? Toivoisin suurempaa vastuuta hakemusten täyttämässä. Täysin samaa mieltä (N=1), jokseenkin samaa mieltä (N=11), ei samaa eikä eri mieltä (N=4), jokseenkin eri mieltä (N=20), täysin eri mieltä (N=35), ei kokemusta (N=0)

Sen suhteen pitäisikö Viisarilla olla enemmän vastuuta hakemusten täyttämisen osalta vastaajat lähtökohtaisesti olivat eri mieltä väittämän suhteen. Myös Viisarin resurssien määrä kyseenalaistettiin sen suhteen, olisiko Viisarin työntekijöillä aikaa ryhtyä täyttämään enemmän hankehakijoiden hakemuksia.

”Tämä on mielenkiintoinen kysymys, riittäisikö Viisarin resurssit siihen? Teemahankkeet haetaan yhdessä ja Leader-ryhmät tekee ne hakemukset. Yhdistykset eivät osaa kuitenkaan hakea tukea välttämättä itseksensä. Vaikea kysymys, ehkä kyllä ja ehkä ei. Pitäis tulla selkeämmät laput jo EU:n tasolta, laput vaikeita viranomaisillekin. Lapuissa kapulakieltä.”

Lisäksi katsotaan, että hakijoiden täytyy ottaa itse vastuuta hakemuksien täyttamisestä.

18.4. Toivoisin enemmän hankerahoituksen infotilaisuuksia
71 vastausta

Kuva 44: Millaista toimintaa toivoisitte Viisarilta tulevaisuudessa? Toivoisin enemmän hankerahoituksen infotilaisuuksia. Täysin samaa mieltä (N=5), jokseenkin samaa mieltä (N=15), ei samaa eikä eri mieltä (N=2), jokseenkin eri mieltä (N=29), täysin eri mieltä (N=20), ei kokemusta (N=0)

Moni vastaaja toi esille sen, ettei Viisarin tarvitsisi lisätä varsinaisen neuvonnan ja infon määrää, vaan pystyä tarkemmin mainostamaan rahoituksen mahdollisuutta potentiaalisille hankehakijoille. Ongelmana on se, ettei tieto infotilaisuuksista tavoita kohderyhmää. Haastateltavat toivoivat lisää mainonnan ja tiedotuksen määrää esimerkiksi sosiaalisessa mediassa, tai kuten eräs haastateltava totesi, paikallisissa lehdissä, joita paikalliset lukevat.

Lisäksi eräs haastateltava toivoi hankkeiden sisällön ”kyseenalaistamista” sekä jo aiemmassa kohdassa jo esille tullutta asiantuntija-apua suunnitteluvaiheessa.

”Hankkeen sisältöä voitaisiin ”kyseenalaistaa”, ”kyseenalaistettaisiin” vähän niitä toteutustapoja, kysyttäisiin oikeasti vielä vähän enemmän hankkeen sisällöstä ja käytettäisiin asiantuntijoita suunnitteluvaiheessa. Kannattaisi miettiä tätä vielä. Itse rahoitus- ja hankehakemuksen kanssa ei ongelmia.”

3.8 Vapaat terveiset

Haastattelun lopuksi haastateltavat saivat antaa vielä vapaasti terveisiä niin Viisarille kuin ELY-keskukselle, ruokavirastolle ja ministeriölle.

Suuri osa lopputerveisistä oli kiitoksia yhteistyöstä Viisarille, mutta terveisissä tuotiin esille myös vielä hankesuunnitelmiin ja rahoituksen vaatimukseen liittyviä epäkohtia. Lopputerveisissä toistuivat oli pitkälti samat teemat, kuin mitä tuotiin esille läpi haastattelujen.

Terveisissä Viisarille kuitenkin usein ilmaistiin, että tiedostetaan haasteiden olevan muualla kuin Viisarin toiminnassa. Viisarilta tiedottamista toivottiin kuitenkin lisää.

”Kokonaisuudessaan tosi tyytyväinen henkilöstön toimintaan, haasteet on toimintamalleissa ja semmoisissa. Ymmärrän, että pitää kontrolloida toimintaa mutta joustavuutta lisää. Henkilöstöön silti tosi tyytyväinen!”

”Tiedottamista (esim. brexitin vaikutus, kehityksen julkistaminen). Viime hankekaudella meni vuosi hukkaan kun kukaan ei tiennyt mitä voi hakea ja miten. Toisaalta Leader-ryhmäkään ei tälle mitään voi. Hyvää yhteistyötä. Pöllöparlamentti on hyvä juttu hanketoimijoille.”

”Tiedottamista pitäisi harrastaa aktiivisesti ja sitten jollain konstilla pitäisi lisätä aktivointia. Avustamista lomakkeen täyttöön jollain keinolla, esimerkiksi joku organisaatio tai auttaja. Se on vähän byrokraattista ollut, vaikka ei sinällään Viisarin vika.”

Rahoitusmalleista annettiin myös palautetta.

”Ei muuta kuin lisää hankkeita! Jatkakaa samaan tyyliin näitä hankkeita, nämä on ollut hyviä. Ainoastaan viime hankkeessa kun jaettiin tuet könttäsümmana niin rahat jaettiin yhtä aikaa kaikille ja jouduttiin odottamaan, jos muiden hakemuksissa oli puutteita. Se oli joskus harmittavaa. Onkohan näin jatkossakin?”

Yksi haastateltavista toi esille kuinka heidän yhdistyksensä liiketoiminta, jota tehdään toiminnan ylläpitämiseksi, on aiheuttanut haasteita hanketuen saamiseksi. Haastateltava toivoi, että liiketoimintaa ei pidettäisi esteenä rahoituksen saamiseksi niissä tapauksissa, kun liiketoimintaa tehdään ainoastaan toiminnan ylläpitämiseksi, eikä niinkään voittoa tavoittelevana toimintana.

”Rahoituspohjan tarkentaminen. Ihmiset vähenevät yhdistyksissä ja yhdistys kuitenkin täytyy olla koska sillä on paikkansa, mutta talkooporukka vähenee ja vapaaehtoiset ansaintavälineet hupenevat, jos on liiketoimintaan liittyvää ansaintamahdollisuutta vapaan toiminnan kautta yhdistyksen rahoituspohjan rakentaminen hupenee, kun väki vähenee. Vapaaehtoinen yhdistystoiminta ei enää pysty tämän jälkeen ylläpitämään kiinteistöä. Talo on väline ja kulissi ja sen on oltava, ilman tätä toiminta lässähtää. Yhdistyksen ansaintalogiikka/lajisto on sisällytettävä hankerahoituksen pohjaksi, kun se liittyy olennaisesti yhdistyksen fasiliteetteihin ja tämmöisiin. Jos talo ei pysy lämpöisenä, yhdistys lakkautetaan. Nämä on huomioitava.”

Eräs vastaaja myös toivoi erilaista lähestymistapaa hakijaan, sillä nykyistä tapaa käsitellä hankkeeseen liittyviä asioita ei koettu motivoivaksi.

”Uudemmassa Into-hankkeessa muuttui vähän byrokratia ja se on oikein hyvä muutos. Ei tarvitse enää ihan niin tarkkoja selvityksiä tuoda. Näissä aiemmissa hankkeissa tuntui, että joutui naula naulalta ja ruuvi ruuvilta erittelemään. Se tuntui kohtuuttomalta. Tämä uusi malli tuntuu kevyemmältä hallinnoltaan. Suuri osa toimijoista on kuitenkin semmoisia, jotka hoitavat huolella ja rehellisesti hommat. Tuntuu että lähtöoletus rahoittajilla on semmoinen, että hankehankija huijaa. Kiinnitettäisiin enemmän huomiota innostamiseen, eikä niinkään siihen onko kaikki ihan pilkulleen. Kuitenkin joskus pienistä rahoista kyse ja tulee helposti kyllästymisen tunne hakemiseen. Hieman motivoivampi ote olisi hyvä.”

Vapaissa terveisissä ELY-keskukselle, ruokavirastolle ja ministeriölle nousi esille samoja asioita. Ennen kaikkea toivottiin byrokratian karsimista ja käsittely- ja maksatusprosessin nopeuttamisesta. Useat vastaajat toivoivat, ettei kaikkea tarvitsisi selvittää hakemuksiin niin tarkasti kuin aiemmin on vaadittu, hakemuksia yksinkertaistettaisiin ja hakemusten käsittelyt ja maksatukset tapahtuisivat nopeammin. Lisäksi toivottiin enemmän mahdollisuuksia pienempiin hankkeisiin.

”Byrokratiaa pitäisi saada paljon pois ja enemmän tukea ideoitten ja hankesuunnitelmien tekemiseen. On paljon yrityspuoleltakin hyviä ideoita, mutta yrittäjät haluavat jättää prosessin useita kertoja kesken, koska on liian hankalaa. Paljon hyviä ideoita jää yrityspuoleltakin toteuttamatta vaikean byrokratian takia. Pilottihankkeesta esimerkiksi olisi pitänyt pystyä etukäteen sanomaan työllistymisvaikutuksia jne, joita ei vielä voi kovin hyvin tietää. Mahdottomia vaatimuksia.”

”Rahoituseriä piti odottaa aika pitkään. Onneksi kassatilanne oli niin hyvä, että pystyttiin hoitaa remontit. Pikkuisen pitäisi saada muutosta siihen. Raportit pitää tehdä niin pikkutarkasti, sitten tarkastaja katsoo ja miettii, onko kaikki laitettu paikalleen. Se vie aikaa ymmärrettävästi. Kun on kyse pienistä rahoista, ei mentäisi äärimmäisyyksiin selvityksissä. Kaikkea ei tarvitsisi sentilleen selvittää.”

”ELY-keskuksen osalta olisi hyvä, jos byrokratiaa voisi keventää. Esimerkiksi projekteissa on oman työn osuudella merkittävä rooli. Siinä vaiheessa, kun hakemuksia laitetaan, oman työn osuus tahtoo mennä isommaksi, kun on laskettu ja sitä ei ELY:llä hyväksytä. Joudutaan ruveta laskemaan tuntimääriä, se tuntuu turhalta työltä, koska tuntuu että ELY-keskuksellekin voisi riittää se, että työtä on tullut vähintään se [määrä] kuin on laskettu.”

”Samat terveiset, samoja vaikeuksia esimerkiksi kapulakielen ja rahoituskehyksen kanssa. Ei tiedetä millon ne tulevat ja miten. Tietoa saa, mutta sen eteen pitää tehdä töitä itse. Pitää itse ottaa selvää asioista, jos on halukas. Se on kuitenkin haastavaa semmoisille henkilöille, jotka eivät ole tämmöisten kanssa tekemisissä paljon. Hankalaa tavallisille ihmisille, selkeämpää kieltä tavallisille kyläläisille.”

3.9 Johtopäätöksiä

Hankkeiden osalta esiin nousseet ongelmat ja kehittämiskohteet ovat hyvin samankaltaisia kuin yritystuissakin. Ne liittyvät useimmiten enemmän Leader-toiminnan hallintorakenteisiin kuin varsinaiseen Viisarin toimintaan. Haastavana pidetyt seikat nousivat melko selkeästi esille haastatteluiden pohjalta. Byrokratian määrää pidetään liian suurena ja hanke-ehtoja liian tiukkoina ja joustamattomina. Nämä näkemykset esiintyivät vastauksissa läpi haastatteluiden.

Viisarin toimintaan taas pääsääntöisesti on oltu tyytyväisiä, erityisesti henkilöstöön.

Toimintaan ja ehtoihin kaivataan lisää joustavuutta, sillä hankkeiden suunnittelu etukäteen on haastavaa eikä liikkumavaraa ole paljoa. Erityisesti kustannusten ja työmäärän arviointia pidettiin haastavana ja käsittely- ja maksatusaikoja liian pitkinä. Byrokratia aiheuttaa hanketoimijoissa turhautumista ja vie voimavaroja yhteisöltä.

Luonnollisesti kokemattomalle hanketoimijalle nämä asiat tuottavat enemmän haasteita kuin kokeneemmille hanketoimijoille. Useammassa hankkeessa mukana olleet osasivat jo vertailla hankkeiden ja erilaisia hanketukien välillä tapahtuneita muutoksia ja eroja. Selkeää kantaa tukimuotojen paremmuudesta ei toki

muodostunut, vaan osa piti teemahankkeita selkeinä kokonaisuuksina, kun taas osa näki teemahankkeissa ongelmia esimerkiksi maksatuksen kanssa.

Tiedotusta Viisarin toiminnasta toivottiin lisää, jotta tietoisuus Viisarin tarjoamista mahdollisuuksista lisääntyisi. Vastaajat näkivät, että varsinaista neuvontaa ja infoa katsottiin olevan jo tarpeeksi, mutta ongelmana on enemmän sen kohdistaminen ja ihmisten aktivointi.

4. Viisarin rooli

Hanke- ja yritystuista annettuja kommentteja tarkastellessa voi huomata, että niitä yhdistää samanlaiset kehittämiskohteet. Byrokratian määrän toivotaan laskevan tulevaisuudessa, sillä se nykyisellään vie rahoituksen hakemisesta mielekkyyttä ja tekee siitä työlää prosessin.

Tietoisuuden Viisarin toiminnasta ja rahoitusmahdollisuuksista toivottaisiin lisääntyvän. Monet vastaajista kuvasivat, ettei useat tiedä tämmöisten rahoitusmahdollisuuden olemassaolosta. Erityisesti paikallislehdissä tapahtuvaa tiedottamista toivottiin lisää.

Molempien osalta positiivista palautetta sai henkilöstön toiminta. Erityisesti palvelualltiuden osalta oltiin hyvinkin yksimielisiä siitä, että henkilöstö on palvelualltista. Henkilöstölle annettiin paljon kiitoksia läpi haastatteluiden.

Myös Viisarin merkitys koettiin tärkeäksi. Paikallistuntemuksesta tuli kiitosta ja Viisari nähtiin tärkeänä maaseudun kehittäjänä ja yritysten tukijana. Rahoituksen merkityksestä kertoo jotain se, että se oli lähes kaikille välttämätön hankkeen/investoinnin toteuttamiseksi ja vastaajat sanoivat rahoituksen mahdollistaneen hankkeen/investoinnin toteuttamisen.

Nämä havainnot tukevat myös *Leader toimintatavan arviointi - maaseutuohjelma 2014–2020*-julkaisussa (Heikkinen ym. 2020) esiteltyjä Leader-toimijoilta ja Leader-ryhmien sidosryhmiltä saatuja näkemyksiä Leader-ryhmien roolista ja toiminnan lisäarvosta. Leader-ryhmien keskeisiä rooleja siinä katsottiin olevan paikallisen kehittämisen mahdollistaja, aluekehittäjä ja neuvoja. Leader-ryhmät ovat tulkkina hallinnon ja kuntalaisten ja yritysten välillä. (Heikkinen ym. 2020, 145-146)

Lisäarvoa nähtiin syntyvän paikallistuntemuksesta ja siitä, miten ideat ja hankkeet ovat todella paikallislähtöisiä. Lisäksi lisäarvoa tulee muun muassa siitä, että Leader-ryhmät mobilisoivat muutenkin kuin vain rahan kautta kannustamalla, innostamalla ja neuvomalla paikallisia kehittäjiä. Toimintatavat tekevät Leader-ryhmistä matalan kynnyksen neuvoja, jonka rahoittamat hankkeet mahdollistavat kehittämisen ja paikallisten tahojen aktivoimisen. (Heikkinen ym. 2020, 150-152)

Koska niin yritystukien kuin hanketukien osalta vastaajat antoivat kiitosta juuri näistä toiminnan ulottuvuuksista, niin sekä niiden vastauksien että näiden edellä Leader-ryhmien toiminnasta esitettyjen havaintojen pohjalta, voidaan katsoa Viisarin toteuttaneen juuri näitä Leader-toiminnalle keskeisiä rooleja ja toiminnasta saatavaa lisäarvoa.

5. Aikaisempi tutkimus

Viisarin myöntämistä rahoituksista on tehty myös aiemmin 2010-luvun alkupuolella selvityksiä. Aiempia selvityksiä ovat yritystuista tehty selvitys *Maaseudun LEADER-yritysrahoitus - Kokemuksia Keski-Suomen LEADER-ryhmien ja PoKo ry:n alueen yrittäjiltä* (Niina Puistovirta 2012) ja hanketuista tehty *KEHITTÄMISHANKEKYSELYN YHTEENVETO* (Mari Ikäheimonen 2013). Nämä ovat aineistona vertaillen Viisarin rahoituksesta aiemmin saatuja tuloksia vuonna 2020 saatuihin tuloksiin. Näiden aineistona käytettävien tutkimuksien tulokset kerättiin edellisen ohjelmakauden aikana, joka kattoi vuodet 2007–2013. Näin ollen niiden avulla voi vertailla onko tällä ohjelmakaudella tapahtunut muutoksia tuloksissa edelliseen ohjelmakauteen verrattuna.

Näiden tulosten osalta on hyvä kuitenkin painottaa sitä, että vastaajien määrässä näiden tutkimuksien välillä on eroa. Tulokset eivät ole suoraan verrannollisia ja muodostaa lähinnä suuntaa antavaa kuvaa muutoksista. Erityisesti yritystukien osalta vastaajien määrässä on huomattavan suuri ero, kun aiemmassa tutkimuksessa mukana oli 70 vastaajaa ja tässä vastaajia oli 24. Lisäksi edellinen tutkimus yritystukien osalta kattoi kaikki Keski-Suomen Leader-ryhmät ja lisäksi siinä oli mukana myös Pirkanmaalta PoKo ry. Hanketuista tehtyjen tutkimuksien kohdalla haastateltujen vastaajien välillä oli eroa reilu parikymmentä henkeä; aiemmassa vuoden 2013 tutkimuksessa oli 23 vastaajaa vähemmän.

Myös ohjelmakaudelta toiselle siirtyessä on tapahtunut muutoksia yleisissä Leader-käytänteissä, mutta nämä muutokset eivät tule esille tutkimuksissa ja jäävät näin ollen tämän analyysin ulkopuolelle. Tarkasteluun otetaan vain tutkimuksissa saadut tulokset ja kommentit.

5.1 Yritystuet

Vertaillen yritystukien osalta saatuja tuloksia ja kommentteja voidaan huomata, että suuria muutoksia ei ole tapahtunut esimerkiksi annetuissa kommentteissa. Seuraavaksi käydään läpi muutamia esille nousseita pääkohtia.

Kun aloitetaan vertailemaan tukimuotoja, voidaan huomata, että ne ovat jakautuneet hyvin samankaltaisesti niin tässä kuin aiemmassakin tutkimuksessa. Selkeä enemmistö myönnettyistä tuista on investointitukia. Sen sijaan mielenkiintoinen muutos on, että uudempien haastatteluiden pohjalta saatujen tuloksien mukaan enemmistö sai tiedon rahoituksesta puskaradiosta. Aiemmin tietoa saatiin useimmiten kehittämissyhtiöltä tai

muulta yrittäjien neuvontataholta (Puustovirta 2012). Tässä tutkimuksessa saatujen kommenttien perusteella kehittämissyhtiöiden rooli auttajana on edelleen merkittävä yritystukien osalta, joten on mielenkiintoista pohtia, johtuuko muutos tietolähteessä Viisarin toimintaan liittyvästä tietoisuuden lisääntymisestä, kun ihmiset ovat alkaneet kertoa toisilleen näistä mahdollisuuksista.

Rahoituksen vaikuttavuus noudattelee tuloksissa molemmilla ohjelmakausilla samoja linjoja. Rahoituksella ollut vähiten vaikutusta kansainvälistymiseen. Vaikutukset kansainvälistymiseen ei ole siis lisääntynyt olennaisesti näiden ohjelmakausien aikana.

Sen sijaan rahoituksen vaikutus uskoon yrityksen toimintaedellytyksistä on ollut ja on edelleen vastausten perusteella merkittävä. Rahoitus onkin ollut merkittävä apu yrittäjille, mitä vastaajat ovatkin tuoneet esille kommentteissa, kun kysyttiin Leader-ryhmien toiminnan tärkeydestä.

Uusien tuotteiden tai tuotantomenetelmien kehittämiseen sekä henkilöstömäärään rahoitus oli vaikuttanut enemmän kuluneen ohjelmakauden (2014–2020) tuloksien perusteella. Tällä kertaa useampi myös sanoi rahoituksen olleen välttämätön hankkeen/investoinnin toteuttamiselle.

Niin aikaisemmassa tutkimuksessa kuin tässäkin tutkimuksessa vastaajat nostivat esille tiedottamisen lisäämisen tarpeen. Toimintaa on pidetty suht. tuntemattomana, eikä yrittäjillä ole tietoa Leader-ryhmien tarjoamista rahoitusmahdollisuuksista. Tiedottamisen ja sen kohdistamisen kanssa on siis edelleen työstämistä. Lisäksi tunnettavuutta heikentää se, ettei yrittäjät aina tiedä mistä raha tulee.

Byrokratian määrä on myös asia, joka on nostettu esille molemmissa tutkimuksissa. Hakemusten täyttämistä pidetään haastavana ja aikaa vievänä.

5.2 Hanketuet

Hanketukien osalta esille nousseet haasteet ovat edelleen hyvin samankaltaisia. Haasteita on tarkassa suhtautumisessa kustannuksiin, työmäärän arvioimisessa ja siinä pysymisessä, talkooväen sitouttamisessa, kilpailutuksessa sekä suunnitelman laatimisessa ja siinä pysymisessä. Myös asiantuntija-apua peräänkuulutettiin jo aiemmassa selvityksessä. (Ikäheimonen 2013) Näitä samoja haasteita haastateltavat toivat esille myös tässä tutkimuksessa.

Kun vertaillaan rahoituksen vaikutusta hanketukien kohdalla, voi huomata, että rahoituksen vaikuttavuus ei ole olennaisesti muuttunut, mutta jakautuu hieman eri osa-alueisiin. Koska haastateltuja on aiemmassa ja tässä tutkimuksessa eri määrä, tulokset eivät ole täysin samassa suhteessa eikä näin ollen suoraan vertailtavissa.

Suurpiirteittäin tarkasteltuna on kuitenkin nähtävissä, ettei erot rahoituksen vaikuttavuudessa ole suuria. Esimerkiksi rahoituksen vaikutus kansainvälistymiseen on ollut ennen ja on yhä heikoin osa-alue rahoituksen vaikuttavuudessa. Sen sijaan hanketukien kohdalla rahoituksella oli aavistuksen suurempi vaikutus esimerkiksi paikallisen kulttuuritarjonnan lisääntymiseen ja sosiaalisen pääoman kasvuun aiemmassa

tutkimuksessa tarkastellulla ohjelmakaudella. Yhdistystoiminnan osaamisen ja parantamiseen sekä kylän tai alueen peruspalvelujen säilyttämiseen rahoituksen on taas koettu vaikuttaneen hieman enemmän tällä ohjelmakaudella.

Muilta osin tulokset ja kommentit ovat hyvin samankaltaisia edelleen. Rahoituksen vaikuttavuudessa ei siis voi sanoa tapahtuneen merkittävää muutosta osa-alueesta toiseen ohjelmakausien välissä.

Muutosta on kuitenkin tapahtunut siinä, kuinka monelle rahoitus on välttämätön hankkeen toteuttamiselle. Edellisellä ohjelmakaudella rahoituksen sanoi olevan välttämätön 78 prosenttia vastaajista (Ikäheimonen 2013). Nyt rahoituksen sanoi olleen välttämätön 95,8 prosenttia vastaajista. Voikin pohtia, onko Viisarin toiminnan tunnettavuuden lisääntyminen ohjelmakausien välillä ja lisännyt hanketoimijoiden tietoisuutta rahoituksen mahdollisuudesta ja aktiivisuutta hakea sitä. Tätä kautta tieto rahoituksen mahdollisuudesta voi saada ihmisiä hakemaan tukea hankkeisiin, joita ei ilman rahoitusta lähdetty toteuttamaan.

Hankkeiden toteutuksella myös on katsottu läpi ohjelmakausien olleen positiivinen ja vireyttävä vaikutus muuhun yhteisön toimintaan. Lisäksi tärkeimmät saavutukset ovat pysyneet samana; rahoituksella ja hankkeen toteutuksella saatiin mitä lähdettiin hakemaankin. Nämä saavutukset tuovat välillisesti muita hyötyjä, kuten viihtyisyyttä ja lisää aktiivisuutta.

Myöskään mielipiteet Viisarin tarpeellisuudesta ja hyödyllisyydestä ei ole muuttuneet. Viisarin toiminta on koettu aiemmin ja koetaan yhä tarpeelliseksi ja hyödylliseksi lähes poikkeuksetta. Mielipiteet paikallisen kehittäjän tarpeesta ei ole muuttunut.

5.3 Johtopäätöksiä

Edellisiin Viisarin yritys- ja hanketuista tehtyihin tutkimuksiin verrattaessa käy ilmi, että tulokset ovat hyvin samansuuntaisia edelleen. Haasteet ja kehityskohdat löytyvät usein Viisarin oman toiminnan sijasta Leader-toimintamallin rakenteista sekä muista Viisarista riippumattomista asioista.

Rahoituksen vaikutuksien osalta tulokset ovat myös hyvin samankaltaisia edelleen. Rahoituksella on toki usein yhdenkin hankkeen sisällä laajasti erilaisia vaikutuksia, ja rahoituksella toteutettavat toimenpiteet ovat usein samankaltaisia kehittämistoimia, joten on jokseenkin luontevaa, ettei vaikutuksissa tapahdu suuria muutoksia.

Byrokratia sekä hakemusten ja maksatusten käsittelyajat olivat kehityskohteita, jotka toistuivat vastaajien kommenteissa niin yritystukien kuin hanketukien kohdalla. Sen sijaan henkilöstön toimintaan ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä. Samat havainnot nousevat siis esille aiemmin tehdyissä tutkimuksissakin. Lisäksi oman lisänsä haasteisiin on tuonut vuoden 2014–2020 ohjelmakaudella tuonut Hyrrä-palvelu ja sen järjestelmään liittyvät ongelmat.

Kun mietitään analyysistä esille nousevaa seikkaa siitä, että kehittämiskohteet ovat pysyneet pitkälti samana voi pohtia sitä, onko kyseessä se, ettei muutosta ole tapahtunut näissä käytänteissä vai kokevatko uudet

toimijat aina samankaltaiset asiat haastavana. Tässä tutkimuksessa tuli aiemmin ilmi, että useat toimijat, jotka ovat olleet tällä uudemmalla ohjelmakaudella hakemassa tukea useaan kertaan, sanoi hankkeiden ja niihin liittyvien prosessien olleen helpompia ja sujuvampia toisella kerralla. Haasteita voi toki nousta yllättävistä asioista, joita ei voi ennustaa, mutta prosessit koetaan usein helpompana, kun niiden hoitamiseen on saatu kokemusta.

Positiivinen huomio on se, ettei mielipide Leader-toiminnan merkityksestä ole muuttunut, vaan vastaajat ovat kokeneet ja kokevat yhä toiminnan tärkeäksi ja tarpeelliseksi poikkeuksetta. Haasteista huolimatta lähes kaikki vastaajista on ollut valmis suosittelemaan rahoitusta muille toimijoille. Tarve Viisarin kaltaiselle paikallislähtöiselle toimijalle ei ole vähentynyt.

6. Leader-periaatteiden toteutuminen

Seuraavassa kappaleessa analysoidaan lyhyesti Leader-periaatteiden toteutumista Viisarin hanketoiminnassa. Leader-toimintaa ohjaavia periaatteita on seitsemän ja ne ovat alueperusteisuus, alhaalta ylös, paikallinen kumppanuus, monialaisuus, innovatiivisuus, alueiden välinen ja kansainvälinen yhteistyö, sekä verkostoituminen (Heikkinen ym. 2020).¹ Nämä periaatteet on jaettu eteenpäin rakenteellisiin, eli staattisiin ja dynaamisiin, harkitun toiminnan ja pyrkimyksen periaatteisiin. Rakenteellisia ovat alueperusteisuus, paikallinen kumppanuus kun taas dynaamisia periaatteita on innovatiivisuus, alueiden välinen ja kansainvälinen yhteistyö sekä verkostoituminen. Tähän väliin sijoittuu alhaalta ylös-periaate sekä monialaisuus. (Heikkinen ym. 2020)

Analyysin toteuttamisessa on kuitenkin huomioitava, ettei periaatteet ole suoraan peilattavissa tulosten perusteella. Analyysi ei voi siis antaa kattavaa ja kaiken huomioivaa kuvaa periaatteiden toteutumisesta Viisarin toiminnassa. Periaatteiden toteutumista Viisarin toiminnassa ja strategiassa ei voi suoraan nähdä tuloksista, sillä tulokset antavat suhteessa koko toimintaan vain kapean kuvan rahoituksen vaikuttavuudesta ja hankkeiden toteuttamisesta. Tuloksista ei näe Viisarin toiminnan muita aspekteja, kuten esimerkiksi minkälaista laajempaa yhteistyötä tapahtuu. Myöskään strategian sisältöä ei ole haastatteluissa tuotu esille, joten senkin toteutumista on vaikea analysoida ja rahoituksella toteutettujen toimien syvempi sisällöllinen puoli jäi huomioitta tässä tutkimuksessa. On huomioitava vielä sekin, ettei kysymyksenasettelussa otettu periaatteiden toteutumista keskiöön, joten annetuissa vastauksissa ei ole huomioitu periaatteita sen suuremmin ja tämän vuoksi niistä saatua tietoa on rajallisesti.

¹ Näiden periaatteiden pohjaksi on otettu *Leader toimintatavan arviointi - maaseutuohjelma 2014–2020*-julkaisussa (2020) näille annetut määritelmät.

Koska tiettyjen periaatteiden tarkastelu kunnolla tulosten perusteella ei ole mahdollista, ei niiden käsittely ole lopputuloksen kannalta tarkoituksenmukaista. Sen vuoksi tässä analyysissä keskitytään käsittelemään niitä periaatteita, joita tulosten avulla voidaan tarkastella. Tarkasteltaviksi periaatteiksi otetaan tässä alueperusteisuus, alhaalta ylös, monialaisuus, verkostoituminen sekä innovatiivisuus. Tämän analyysin ulkopuolelle siis jää alueiden ja kansainvälinen yhteistyö sekä paikallinen kumppanuus.

Paikallisesta kumppanuudesta voidaan todeta lyhyesti, että se on määritelty siten, että Leader-ryhmän toiminnassa on mukana yksityisiä ja julkisia toimijoita, sekä kolmikantainen hallitus (Heikkinen ym. 2020, 84). Koska hallitus jätetään tässä tutkimuksessa tarkastelun ulkopuolelle, näiden tulosten varjolla kumppanuutta yksityisten ja julkisten toimijoiden osalta on toteutunut, mutta sen syvempää analyysia siitä ei saa tehtyä.

Sen sijaan tulosten avulla voidaan analysoida, kuinka rahoitus on edistänyt periaatteiden toteutumista käytännön hanketoteutuksessa. Periaatteet voidaan siis tässä yhteydessä huomioida hanketoiminnan ja siihen myönnetyn rahoituksen vaikuttavuuden näkökulmasta hallinnollisen näkökulman sijasta. Analyysi tapahtuu näin ollen vain avoimien vastauksien ja rahoituksen vaikuttavuudesta saadun tiedon pohjalta. Tämän analyysin ulkopuolelle on jätetty kaikki muu Viisarin toiminta ja hallinnollinen ulottuvuus, eikä analyysi näin ollen kata kuin vain osan toiminnasta.

6.1 Periaatteet

Ensin analysoidaan alueperusteisuutta ja alhaalta ylös-periaatetta yhdessä, sillä nämä periaatteet liitetään usein läheisesti toisiinsa. Tämän jälkeen periaatteista käsitellään monialaisuutta, verkostoitumista sekä viimeisenä innovatiivisuutta.

6.1.1 Alueperusteisuus ja alhaalta ylös

Alueperusteisuus ja alhaalta ylös-periaatteisiin on liitetty usein paikallisuus, joka itsessään ei ole periaate, mutta hyvin olennaisesti Leader-toimintaan ja toiminnasta käytettyyn puhetapaan liittyvä käsite (Heikkinen ym. 2020, 123). Hallinnollisesta näkökulmasta nämä periaatteet liittyvät pitkälti paikalliseen strategiaan ja päätösvaltaan sekä niiden toteuttamiseen. Nämä periaatteet myös liitetään läheisesti toisiinsa, jonka vuoksi ne käsitellään tässä samassa yhteydessä.

Julkaisussa eräs toiminnanjohtaja oli kommentoinut tätä näin: ”Alhaalta ylös ei tarkoita pelkästään strategiaa vaan myös rahoitettavien hankkeiden ideat tulevat aidosti ruohonjuuritasolta” (Heikkinen ym. 2020, 87). Näin ollen tarkastelemme tässä yhteydessä alhaalta ylös-periaatetta paikallislähtöisen kehittämisen näkökulmasta. Alueperusteisuutta puolestaan kuvailtiin niin, että se ”sanallistettiin usein myös paikallisuudeksi tai puhuttiin paikallisuuden tärkeydestä ja paikallisten olosuhteiden tuntemisesta strategian lähtökohtana” (Heikkinen ym. 2020, 86). Alueperusteisuutta siis tarkastellaan tässä paikallisuuden ja paikallistuntemuksen näkökulmasta. Näissäkin merkityksissä nämä periaatteet ovat toisiinsa olennaisesti liitoksissa.

Jos siis alueperusteisuutta ja alhaalta ylös-periaatteita katsotaankin hallinnollisen näkökulman sijasta paikallislähtöisen kehittämisen ja paikallisen tuntemuksen näkökulmasta, näiden voidaan katsoa toteutuneen onnistuneesti hanketoiminnassa. Viisarin merkityksestä kysyttäessä kaikki hanketukien vastaajat olivat sitä mieltä, että Viisarin toiminta on tärkeää ja tarpeellista paikallisen kehittämisen kannalta. Ilman tämänkaltaista toimintaa useat hankkeet olisivat jääneet toteuttamatta. Myös yritystukien vastaajat pitivät tämänkaltaista toimintaa erittäin tärkeänä.

Paikallisuuteen ja paikallislähtöisyyteen liittyen vastaajat antoivatkin kiitosta paikallislähtöisestä kehittämisestä sekä Viisarin paikallistuntemuksesta. Paikallislähtöisestä alhaalta ylös tapahtuvasta toiminnasta kertoi myös se, että osa hanketoimijoista tiesivät ottaa itse yhteyttä Viisariin, kertoa ideastaan ja kysyä onnistuisiko se, jonka jälkeen hanketta sitten lähdettiin kehittämään ja toteuttamaan. Viisarin toiminnassa on siis toteutunut todellista alhaalta ylöspäin tapahtuvaa kehittämistä.

Alueperusteisuus ja alhaalta ylös nähtiin myös Leader-toimijoiden ja sidosryhmien näkökulmasta olennaisimpina yksittäisinä periaatteina (Heikkinen ym. 2020, 87). Ei siis ole ihme, että myös tässä tutkimuksessa tehtyjen haastattelujen pohjalta haastateltavilta tuli useita mainintoja paikallisen kehittämisen ja paikallistuntemuksen tärkeydestä. Viisaria kuvattiin matalan kynnyksen palvelijaksi, jolla on paikallista tuntemusta sekä toisaalta Viisarilla nähtiin olevan ”tärkeä rooli matalan kynnyksen maaseudun kehittäjänä”. Näiden tietojen pohjalta voidaan nähdä näiden periaatteiden näyttäytyvän toiminnassa isossa roolissa ja toimijoille selkeinä toimintaa määrittelevinä asioina.

6.1.2 Monialaisuus

Monialaisuus on määritelty niin, että toiminnassa yhdistyvät yhteiskunnan monet sektorit (Heikkinen ym. 2020). Tässä analyysissä monialaisuuden osalta katsotaan, onko hanketoiminnassa toteutunut monialaista kehittämistä ja onko rahoitus jakautunut monialaisesti.

Kun tarkastellaan yritystukien rahoituksen jakautumista toimialoittain, voidaan havaita rahoituksen jakautuneen hyvinkin monialaisesti. Mukana on ollut toimijoita monelta erilaiselta alalta. Erilaisia toimialoja voidaan laskea olleen mukana noin 20.

Hanketukien osalta monialaisuutta on vaikeampi tarkastella. Avoimista vastauksista saatujen tietojen perusteella hankkeetkin ovat kuitenkin olleet monipuolisia ja vaihtelevia. Niissä on toteutettu monenlaisten toimijoiden, niin yhdistysten, järjestöjen kuin kuntien ja kaupunkienkin hankkeita.

Monialaisuudelle ei sinällään ole määritelty tiettyä mittaria, millä voisi todeta monialaisuuden toteutuneen hyvin tai huonosti, joten siinä mielessä on suhteellista kuinka monialaisuuden on voinut katsoa toteutuneen. Kuitenkin jos suhteutetaan esimerkiksi tässä tutkimuksessa mukana olleiden yritysten ja toimialojen määrää, voidaan nähdä monialaisuuden toteutuneen verrattain hyvin tässä otoksessa.

6.1.3 Innovatiivisuus

Innovatiivisuus-periaate on määritelty siten, että ”paikallisella Leader-strategialla ja hankkeilla on pyrkimystä innovatiivisuuteen, uuden luomiseen ja alueen näkökulmasta johonkin uutuusarvoon.” (Heikkinen ym. 2020) Innovatiivisuutta tarkastellaan tässä lähinnä yritystukien kannalta, sillä hanketukien ollessa usein ei selvitetty tarkemmin hankkeiden sisällöllistä puolta tai kysyty uusien toimintatapojen tai muun uuden luomisesta. Hankkeiden osalta kuitenkin avoimissa vastauksissa tuotiin esille, että rahoituksella ja hankkeilla on saatu uusia ajatuksia ja ideoita toimintaan ja sen kehittämiseen.

Yritystukien suhteen innovatiivisuutta voidaan tarkastella kahden eri kohdan perusteella; yrityksille myönnettyjen tukimuotojen sekä toisaalta myös rahoituksen vaikuttavuudesta uusien tuotantomenetelmien tai tuotteiden luomiseen.

Yrityksille voidaan myöntää rahoitusta liiketoimintasuunnitelman mukaisiin kokeilutoimenpiteiden toteuttamiseen (Keski-Suomen maaseutu 2020). Kun tarkastellaan tässä tutkimuksessa saatuja tuloksia, voidaan nähdä, ettei yksikään myönnettyistä rahoituksista ole kokeilutukea. Tästä ei voida kuitenkaan vetää suoria johtopäätöksiä innovatiivisuuden puutteesta toiminnassa, sillä innovatiivisuutta voidaan toisaalta toteuttaa myös muiden tukien kautta ja muussa toiminnassa. Lisäksi kun tarkastellaan hankerekisteristä tämän tutkimuksen otoksen ulkopuolelle jääviä hankkeita, voidaan nähdä että Viisari on myöntänyt useita yritysten kokeilutukia (Keski-Suomen maaseutu 2020).

Kun yrityksiltä kysyttiin, onko rahoitus auttanut uuden tuotantotavan tai tuotteen kehittämisessä, jopa 82,5 prosenttia vastaajista oli joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että rahoitus on auttanut tässä. Jos innovatiivisuus ymmärretään esimerkiksi niin, että onko rahoituksella luotu jotain uutta, tulokset ovat tämän puolesta myönteisiä.

Kuten muidenkin periaatteiden kohdalla, myös innovatiivisuuden toteutumisessa on otettava huomioon, että se voi toteutua jo aiemmin hankkeen kohdalla kuin vain toteutusvaiheessa. Innovatiivisuus voidaan huomioida jo esimerkiksi rahoituksen myöntämisperusteissa. Näistä tuloksista ei siis voida tehdä laajoja tulkintoja innovaatioiden toteutumiseen Viisarin toiminnassa, sillä kuten aiemmin jo on mainittu, hankkeiden ja investointien sisällöllistä puolta tässä haastattelussa ei selvitetty sen syvemmin. Haastatteluista saatujen tulosten perusteella voidaan kuitenkin nähdä tapahtuneen uuden luomista niin konkreettisten tuotantotapojen ja tuotteiden muodossa kuin myös abstraktimmalla tasolla uusien kehitysideoiden muodossa.

6.1.4 Verkostoituminen

Julkaisussa verkostoitumista kuvattiin näin: ”Leader-periaate verkostoituminen merkitsee tehtävänannon mukaan sitä, että Leader-ryhmä tekee yhteistyötä ja oppii kokemuksista eri toimijoiden sektoreiden, hankkeiden ja alueiden välillä. Määritelmässä verkostoituminen liitetään yhteistyön tekemiseen ja oppimiseen, ja sen toimijat tulevat eri sektoreilta, hankkeista ja alueilta.” (Heikkinen ym. 2020, 116)

Verkostoitumista kartoittaessa voidaan huomioida toisaalta mukana olleiden eri sektoreiden ja toimijoiden määrä, sekä toisaalta myös rahoituksen vaikutus verkostojen lisäämisessä rahoitusta saaneiden toimijoiden omassa toiminnassa. Verkostoitumista voidaan tarkastella katselemalla toisaalta rahoituksen vaikutusta sosiaalisen pääoman kasvuun ja yhteistyö- ja sidosryhmäverkostojen lisääntymiseen sekä toisaalta katsomalla vastaajien määrästä Viisarin hanke- ja yritysverkostojen suuruutta.

Pelkästään vastauksien perusteella voidaan hahmottaa Viisarin paikallisen ja alueellisen tason verkostoja, sillä vastauksista näkyy hankkeiden suunnitteluun, käsittelyyn ja toteutukseen osallistuneet tahot. Hakijatahoissa on muun muassa laajasti erilaisia paikallisia yhdistyksiä, järjestöjä, kuntia ja kaupunkeja sekä yrityksiä. Auttavina ja toisaalta rahoituksesta informoivina tahoina hakemisessa on ollut paikalliset kehittämissyhtiöt ja elinkeinoneuvontaa antavat tahot. Rahoituksesta tietoa antavina tahoina mainittiin myös esimerkiksi 4H-yhdistykset ja paikalliset/alueelliset oppilaitokset. ELY-keskus puolestaan on ollut käsittelevänä tahona mukana. Nämä tahot ovat vain yksi, mutta erittäin olennainen, osa Viisarin verkostoja.

Kun lähdetään tarkastelemaan rahoituksen vaikutusta hanketoimijoiden, niin hanke- kuin yritystukien osalta, yhteistyö- ja sidosryhmäverkostojen kasvuun, voidaan huomata rahoituksella olleen selkeää vaikutusta näiden tahojen verkostojen kasvuun. Yritysten osalta yli puolet vastaajista sanoi olevansa täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että rahoitus on vaikuttanut yhteistyö- ja sidosryhmäverkostojen kasvuun. Eräs vastaaja kommentoikin rahoituksella olleen vaikutusta nimenomaan tähän yhteistyöverkostojen kasvuun.

Hankepuolelta taas 71:stä vastaajasta 22 sanoi rahoituksella olleen paljon ja 31 jonkin verran vaikutusta yhteistyö- ja sidosryhmäverkostojen kasvuun. Osa kuvaili vaikutuksen olevan välillistä, eli alueen kehittäminen on lisännyt alueen mielenkiintoa ja mahdollistanut laajemman toiminnan. Osa taas kuvaili hankkeella olleen näitä verkostoja kasvattavaa vaikutusta, kun hankkeen toteuttamisen yhteydessä esimerkiksi paikalliset verkostot ovat kasvaneet.

Hanketoimijoilta kysyttiin myös rahoituksen vaikutuksesta sosiaalisen pääoman kasvuun, jonka voidaan katsoa toimivan ainakin jossain määrin verkostoihin vaikuttavana tekijänä. Sosiaalisen pääoman kasvu virkistää toimintaa ja toisaalta voi houkuttaa uusia toimijoita mukaan. Useat vastaajista sanoikin hankkeiden vaikuttaneen sosiaalisen pääoman kasvuun houkuttelemalla uusia ihmisiä mukaan niin omalta alueelta kuin ulkopuoleltakin. Erään hankkeen tärkeimpänä saavutuksena myös mainittiin verkostojen luominen.

Verkostoitumisen osalta voidaan siis näiden haastatteluiden perusteella tunnistaa Viisarin omia paikallisia verkostoja, jotka ovat mukana hankkeiden eri osissa, sekä nähdä kuinka Viisarin myöntämä rahoitus on ollut kasvattamassa edelleen muiden toimijoiden omia verkostoja; rahoitus on mahdollistanut verkostoitumista.

6.2 Johtopäätökset

Siltä osin kuin tuloksia voidaan soveltaa periaatteiden tarkasteluun, tämän lyhyen katsauksen perusteella voidaan todeta niiden toteutuneen käytännön hanketoiminnassa ja rahoituksen vaikuttavuuden osalta hyvin.

Lisäksi periaatteista ei ole olemassa sinällään yhtä oikeaa määritelmää (Heikkinen ym. 2020, 84). Tämän vuoksi periaatteita ja niiden toteutumista voidaan myös tulkita eri tavoin.

Alueperusteisuus ja alhaalta ylös katsottiin Leader-toimintaa määrittäviksi periaatteiksi niin Leader-toimijoiden kuin sidosryhmien edustajien näkökulmasta (Heikkinen ym. 2020). Niihin on liitetty olennaisesti paikallisuuden ja paikallislähtöisen kehittämisen idea. Myös tämän analyysin pohjalta voidaan todeta vastaajien pitävän juuri näitä merkityksiä Leader-toiminnan olennaisena ja määrittelevänä asiana. Vastauksissa tuotiin usein esille paikallisen kehittämisen tärkeys ja paikallistuntemuksen merkitys alueen kehittämisessä. Nämä tulokset myötäilevät julkaisussa tehtyä havaintoa siitä, että alueperusteisuus ja alhaalta ylös nähdään periaatteista tärkeimpinä (Heikkinen ym. 2020, 83).

Innovatiivisuuden toteutuminen on hieman vaikeampi kysymys. Vastaukset kertovat, että rahoitus on auttanut uuden luomisessa. Haastatteluissa tuotiin kuitenkin esille, että rahoituksella on luotu niin uusia tuotantotapoja ja tuotteita kuin saatu uusia ideoita ja ajatuksia kehittämiseen. Jos siis innovatiivisuuden määritelmäksi otetaan uuden luominen, niin sitä on toiminnassa tapahtunut. Syvällisempi analyysi innovatiivisuuden toteutumisesta ei ole kuitenkaan mahdollista tämän aineiston puitteissa.

Innovatiivisuuden toteutumisen osalta mainittakoon, että se nousi myös maa- ja metsätalousministeriön julkaisussa selkeästi eniten ajatuksia herättäväksi ja mielipiteitä jakavaksi periaatteeksi. Yleisesti ottaen Leader-toimijat katsoivat sen toteutuneen hyvin, mutta toisaalta hallinnollisten käytänteiden katsottiin vaikeuttavan sen toteuttamista, sillä hallinnon katsottiin kannustavan ja ohjaavan vähäriskiseen toimintaan. Esimerkkinä innovatiivisesta toimesta, joka ei aina realisoidu, mainittiin kokeiluraha. (Heikkinen ym. 2020, 115) Näin ollen innovatiivisuuden osalta voidaan todeta, ettei sen toteutuminen ja sen arviointi ole täysin yksiselitteinen asia. Innovatiivisuuden toteutumista oli haastavampi arvioida.

Sen sijaan verkostoitumisesta voidaan todeta, että tämän tutkimuksen verkostojen laajuudessa se on toteutunut hyvin. Verkostoituminen onkin edellytys toiminnalle. Rahoituksella on ollut kiistatta verkostoitumista lisääviä vaikutuksia ja se on mahdollistanut verkostoitumista. Yhteistyö- ja sidosryhmäverkostot ovat kasvaneet niin hanke- kuin yritystoimijoiden osalta. Lisäksi on myös huomattava, että jo hankkeiden käynnistäminen vaatii ja synnyttää verkostoja, sillä eri vaiheessa hankkeita on mukana useita tahoja. Tähän voidaan liittää myös monialaisuuden periaate, jonka toteutumisesta käy ilmi, että verkostoja on olemassa monenlaisiin tahoihin. Toimijoissa on vaihtelua sen suhteen minkälaisesta toimijasta on kyse ja millä alalla toimitaan.

Kaiken kaikkiaan periaatteet, joiden toteutumista on ollut mahdollista tutkia vastausten pohjalta, ovat toteutuneet vähintään kohtuullisesti, useimmiten hyvin. Tähän on vaikuttanut sekä myönnetty rahoitus että rahoitusta saaneiden ja Viisarin oma toiminta.

LÄHDELUETTELO

Heikkinen, Benjamin, Torsti Hyyryläinen, Aleksi Koivisto, Päivi Pylkkänen, Sinikukka Pyykkönen, Sari Rannanpää ja Tommi Ranta (2020): Leader-toimintatavan arviointi Maaseutuohjelma 2014–2020: Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2020:1. Maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki 2020. Saatavilla:

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-020-5>

Ikäheimonen, Mari (2013): KEHITTÄMISHANKEKYSELYN YHTEENVETO. Leader Viisari ry 2013.

Keski-Suomen maaseutu (2020). Hankerekisteri (Verkkosivu). Saatavilla:

<http://www.keskisuomenmaaseutu.fi/hankerekisteri?freetextsearch=&supporttype=-1&funding=19&implementationphase=-1&fundingprogram=-1&projecttype=725&implementationarea=-1&submitform=Hae#searchtop>

Keski-Suomen maaseutu (2020). Yritysrahoituksen tukimuodot (verkkosivu). Saatavilla:

<http://www.keskisuomenmaaseutu.fi/maaseuturahoitus/yritysrahoitus/tukimuodot>

Puistovirta, Niina (2012): Maaseudun LEADER-yritysrahoitus - Kokemuksia Keski-Suomen LEADER-ryhmien ja PoKo ry:n alueen yrittäjiltä. Jyväsräihi ry, Maaseutukehitys ry, Maaseudun Kehittämisyhdistys Viisari ry, PoKo ry ja Vesuri-Ryhmä ry 2012.